

Ze hebben de zee verkocht

[2025]

Ze hebben de zee verkocht

[2025]

Een nieuwe blik op de werkelijkheid

Jeroen Gerk Zandberg

Ze hebben de zee verkocht

Copyright © 2025

Auteur: Jeroen Gerk Zandberg

ISBN: 9789403806297

Ik wil dit boek opdragen aan mijn oma, Fientje (Roelfje) Roosma. Zij is helaas in april 2025 na een lang, gelukkig en waardevol leven overleden. Ter nagedachtenis aan haar geef ik dit boek opnieuw uit. Ik heb dit boek in 2020-21 geschreven en in 2022 uitgegeven. Tijdens het schrijven van dit verhaal bezocht ik mijn oma regelmatig en liet ik haar stukken lezen. Zij is de enige die dit verhaal las en er terugkoppeling op gaf voordat het werd uitgegeven. Ik ben haar daar zeer dankbaar voor en heb haar emotionele reacties op passages en ideeën meegewogen in de verhaallijnen en de locaties. Na de publicatie in 2022 heb ik nog enkele aanvullende pagina's geschreven en in 2023 het boek opnieuw uitgegeven; onder een andere auteursnaam. Voor deze uitgave van 29 mei 2025 heb ik die laatste versie genomen, enkele kleine veranderingen doorgevoerd en hoofdstuk één uitgebreid zodat de achtergrond van de karakters duidelijker wordt. Hoewel er ongetwijfeld vele verbeteringen mogelijk zijn, zowel in stijl als in inhoud, heb ik verder geen aanpassingen gedaan, omdat ik niet weet welke ideeën bij anderen een snaar raken en welke (on)belangrijk zijn of gaan worden.

Ik heb in het verleden enkele boeken over politieke filosofie geschreven waarvan drie een breder publiek hebben bereikt. Tevens heb ik een boek over de geschiedenis van de Baster staten in Zuidelijk Afrika geschreven. *Ze hebben de zee verkocht* heb ik daarentegen opgezet als filosofische roman. Mijn interesse en kennis hebben echter een doorslaggevende rol gespeeld bij het schrijven van dit verhaal en de vorm waarin het uiteindelijk is gegoten. Ik heb bijvoorbeeld geen ervaring of specifieke kennis van romanschrijven, maar heb wel ervaring en een opleiding tot televisie- en filmscenarioschrijver. Het schrijven van dialogen en het uitdiepen van politiekfilosofische en sociaalpsychologische constructies is iets wat me meer ligt dan bloemrijke taal en dit wordt weerspiegeld in het verhaal.

(april 2022)

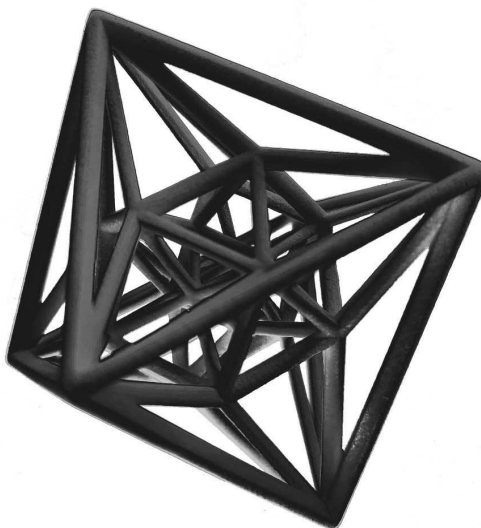
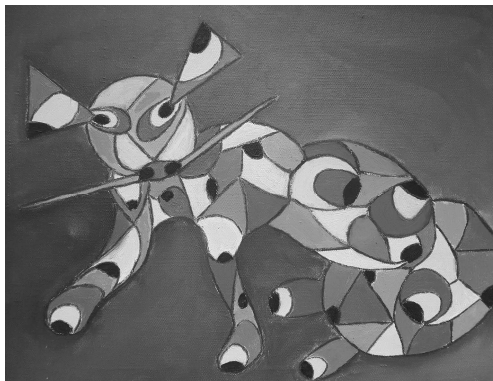

inBeeld

Jeroen Zandberg

ZUIDHORN – De uit Den Haag afkomstige Jeroen Zandberg reist elke twee weken af naar Zuidhorn voor een bezoek aan zijn geliefde Oma. Onlangs schreef hij het boek 'Ze hebben de zee verkocht, een nieuwe visie op Mienskip', dat hij aan haar en zijn inmiddels overleden opa opdroeg. 'Mijn doel is om een nieuw verhaal van het gemeenschapsdenken te creëren. Vandaar dat ik de ondertitel 'een nieuwe visie op Mienskip', de term voor het Friese gemeenschapsdenken, heb gekozen.' In het dagelijks leven is Jeroen werkzaam als executive director bij Global Diplomatic Council. De organisatie opereert op wereldwijd niveau en werkt intensief samen met diplomaten, wetenschappers en maatschappelijke koplopers, waarbij ze wereldwijde uitdagingen van de mensheid proberen te tackelen. Daarnaast houdt Jeroen zich bezig met mensenrechten en de economische ontwikkeling van minderheden. Zijn werk vormde de inspiratie voor het schrijven van het boek. 'Het verhaal gaat over een Friese populist die in het Nederlandse parlement wordt gekozen en samen met zijn assistent zijn hoogdravende, egoïstische, politieke dromen probeert te verwezenlijken. 'Ik heb er ook een liefdesverhaal in verweven, tot hilariteit van mijn oma, die liet merken dat ik op dit punt nog steeds een brekebeentje ben dat te lang wacht op het aanbreken van de lente. 'Ze weet me nog altijd de les te lezen.' Het boek is te bestellen als E-book via diverse websites.

STREEK KRANT 2 aug '22

INHOUDSOPGAVE

INTRODUCTIE.....	9
Thema's	9
Hoofdpersonen.....	13
1 HOOFDSTUK 1.....	15
1.1 De introductie van de populist PP – de overeenkomst met de gevangene	15
1.2 De introductie van de assistent AS – de mislukte intellectueel als spiegel van het democratische falen	21
1.3 De introductie van de dominee DM – de profeet van het onvoltooide geloof	32
1.4 De introductie van VDM – de gevallen machtige herrijst.....	47
2 HOOFDSTUK 2.....	59
2.1 De kennismaking	59
2.2 De noodzaak van een gewapende coalitie	66
2.3 De revolutionaire wedstrijd	69
2.4 Het misbruik van onzekerheid	72
2.5 Het debat van het complot.....	87
2.6 De salondemocratie of de participatiedemocratie.....	97
2.7 Religieuze fanatici als verworpen voorbeeld.....	104
2.8 De meritocratie	109
2.9 De bomenknuffelaar	113
2.10 De discriminatie van de Utopianen	118
2.11 Zelfbeschikking.....	128
2.12 De zelfbeschikkingsconferentie	134
3 HOOFDSTUK 3.....	142
3.1 Het debat over de lockdown.....	142
3.2 De demonstratie tegen de aliens	147
3.3 De professor presenteert zijn onderzoeksgegevens	152
3.4 Het koloniale leiderschap.....	156
3.4.1 Het personeel van de salonsocialist	156
3.4.2 De strijd om koloniale banen en de ambitie van de coalitie.....	161
3.4.3 De beloning voor de vijand.....	171
3.5 De wolkenmachine.....	176
3.6 Het schaakspel van het leven.....	179
3.7 De mislukte aanslag.....	185
4 HOOFDSTUK 4.....	198
4.1 Eerlijkheid in fundamentalisme.....	198
4.2 Alwetend en onmachtig	202
4.3 De Westerse maatschappelijke religie	204
4.4 Slachtoffers maken van aristocraten democraten	214
4.5 De dominee bindt mensen aan het ware.....	217
4.6 De nieuwe wetenschap	221
4.7 De wetenschap meet wat het zelf creëert	223
4.8 De controle over onszelf.....	226
4.9 Controle van de nachtmerrie.....	229
4.10 De onmogelijke controle van het individu over zichzelf	231
4.11 De cursus voor herboren	237
4.12 De structuren van het systeem	238
4.13 De oorsprong van de nieuwe rationaliteit	241
4.14 De rationaliteit van de winst.....	245
4.15 De vierde dimensie	248
4.16 De strijd om de ziel	253

4.17	De monsters in de spiegel	260
4.18	De werkelijkheid van verleden en toekomst.....	266
4.19	De redding door de rechtvaardigheid.....	269
4.20	De assistent (AS) wordt geroepen door de poort	272
5	HOOFDSTUK 5.....	275
5.1	De test van de wolkenmachine.....	275
5.2	Het debat van de vergeetachtigheid	279
5.3	De revolutie van de aliens	287
5.4	De verdiende eenzaamheid.....	292
5.5	De beschaafde kunst van de schone schijn.....	294
5.5.1	De beschaving buiten de salon.....	296
5.5.2	Het kunstwerk	299
5.5.3	De buitenstaander die aan de salontafel aanschuift.....	305
5.5.4	Melk choco deluxe en inclusiviteit	310
5.5.5	De toiletpapierrolbende	313
5.6	De vrouw voor de assistent (AS).....	315
5.6.1	De eerste ontmoeting	315
5.6.2	De gemiste kans	323
5.6.3	De hoofdprijs.....	325
6	HOOFDSTUK 6.....	331
6.1	De onderhandelingen met Simia.....	331
6.2	De demonstratie tegen de aliens	339
6.2.1	Emotionele politiek.....	346
6.2.2	Verloren leiderschap.....	353
6.2.3	De vervliegende coalities.....	360
6.3	De verschijning van de Poort in Scheveningen.....	363
7	HOOFDSTUK 7.....	371
7.1	De onderhandelingen met de Europese Commissie.....	371
7.2	Maku en het coalitiepunt van de samenzwering.....	380
7.3	Het uur van de waarheid	386
7.4	Het debat van de gestapelde selectieve perspectieven.....	391
7.5	De crisis van de democratische rechtsstaat en de conflictoplossing van de populist	409
8	HOOFDSTUK 8.....	419
8.1	De zelfbeschikkingsconferentie	419
8.2	De nieuwe coalitie.....	423
8.2.1	De dominee en de demonstranten komen bij de coalitie.....	423
8.2.2	De Hollandse parlementariër en zakenman komt bij de coalitie	430
8.3	Het huwelijk	434
8.4	De redding door de wolkenmachine	442
8.5	De strijd tegen de omkering	445
8.6	Het nieuwe Simia	453

INTRODUCTIE

Een populist met een politiek programma voor zelfbeschikking van zijn Utopia wordt gekozen in het parlement. Samen met een progressieve assistent strijdt hij voor de toekomstige onafhankelijkheid van een door hem verbeeld Utopia. Intussen is de wereld bedekt met een dichte mist, strijden concurrerende groepen om de macht en brengt een dominee van een nieuwe religie behalve het goede ook het kwade in de wereld.

Een onverklaarbare, dichte mist hangt al enkele maanden over de Nederlandse kustprovincies. Het openbare maatschappelijke leven is hierdoor grotendeels tot stilstand gekomen. De toegang tot de zee is door de overheid als voorzorgsmaatregel afgesloten om mensen te beschermen tegen vermeende giftige algengroei. De populist vermoedt echter dat de mist misbruikt wordt door de minister-president om een eigen agenda door te drukken. Hij is hierin niet de enige. Er zijn namelijk vele demonstraties tegen de opgelegde maatregelen door groepen die elk een ander complot menen te ontwaren ter verklaring van de mist en de onverklaarbare lichtschijnselen die zich daarin bevinden. De populist voelt echter geen verwantschap met de demonstranten die hij voor gek en irrationeel verslijt. Hij is er zelf van overtuigd dat de mist een rookgordijn is om te verhullen dat de zee door de minister-president is verkocht. Hij staat echter alleen in deze overtuiging.

De populist ziet de minister-president als zijn grootste tegenstander in de strijd voor een onafhankelijk Nieuw Utopia. Zijn politiek assistent wijst hem er echter op dat de zwakte van zijn populistische beweging het grootste obstakel is voor zelfbeschikking, waarna de populist een coalitie probeert op te bouwen van andere nog-niet-erkende volken uit binnen- en buitenland. De minister-president is zich bewust van deze dreiging en slaagt er telkens in om potentiële coalitiepartners te verleiden hem te steunen omdat hij hun onuitgesproken ambities haarfijn aanvoelt. Hij misrekenen zich uiteindelijk in zijn begrip van de werking van coalitiepolitiek. Elke coalitiepartner die de minister-president van de populist wegkaapt neemt de plaats in van een 'partner' in zijn bestaande coalitie. Het is vervolgens de vraag of de populist van de afgestoten werkelijke partners kan maken die zijn coalitie versterken en het doel van Utopische zelfbeschikking dichterbij brengt.

Thema's

In de acht hoofdstukken van het verhaal over een populist die streeft naar zelfbeschikking van zichzelf en zijn verbeelde land en volk die zich bevinden in de toekomst, probeer ik de menselijke conditie en de sociale en politieke organisatie die daaruit voortvloeit te belichten. Het uiteindelijke doel van iedereen is om controle over het mens-zijn te krijgen, zodat we waarlijk onszelf worden, kunnen streven naar de winst en de wereld in harmonie met onszelf, anderen en de natuur kunnen inrichten. De mens beschikt over de mogelijkheden om samen met anderen te werken aan een grootse toekomst. Samenwerking is altijd noodzakelijk omdat de capaciteiten van een individu te beperkt zijn om controle te krijgen over het leven. De menselijke samenwerking is echter het meest complexe element van onze wereld. Het kan ons tot grote hoogten brengen, maar ook in de afgrond storten. De huidige Westerse maatschappij is gebaseerd op het (irrationele) mensbeeld van rationeel opererende atomaire individuen, terwijl de mens slechts rationeel kan worden in een sociale omgeving. Deze sociale omgeving dient echter wel goed te zijn afgestemd op het bevorderen van de belangen van de deelnemers. Als de onrechtvaardigheid heerst dan werken mensen aan het verlies van anderen en uiteindelijk

zichzelf, terwijl een duurzame, vreedzame en gelukkige maatschappij bestaat uit mensen die streven naar de winst voor allen.

De mens loopt eeuwig in de mist. Helderheid zorgt niet voor een bredere blik, maar verblind de mens. De mist zorgt ervoor dat we slechts zien wat direct voor ons staat, maar die omgeving wordt bepaald door onze persoonlijke beperkingen. Om verder te kijken dan deze beperkingen gebruiken we niet onze zintuigen, maar onze dromen/ons geloof. We zien wat we willen zien en kijken waarnaar de ambitie ons wijst; de ambitie richt de blik. Deze ambitie is slechts bevorderlijk voor ons welzijn als we voldoende controle over de uitkomsten in de toekomst hebben. Een dergelijke controle is slechts mogelijk bij de heerschappij van de rationaliteit in de omgeving. De mens is een rationeel wezen, maar deze rationaliteit is slechts te vinden in het samenwerkingsverband dat controle over de omgeving heeft. De mens mist de capaciteiten om in eenzaamheid rationeel te zijn. De gemeenschap die voor het bereiken van rationaliteit nodig is vormt daarom de kleinste mogelijke eenheid van de menselijkheid. Daarnaast wordt het succes van de mens niet bepaald door zijn individuele capaciteiten, maar door zijn positie in een rationele omgeving. Een individualistische concurrentie is een stoelendans die de rationaliteit uit de gemeenschap verdrijft en deze vervangt door gemeenheid en verlies. De mist is een rookgordijn die de machtigen de mogelijkheid biedt om valse beelden te creëren waardoor de blik van de maatschappij verengt tot mogelijkheden waar vooral de gevestigde orde van profiteert. Het geeft hen ook de mogelijkheden om valse tegenstellingen en afleidingsmanoeuvres te creëren. De blik wordt bijvoorbeeld op corruptie in een ander land gericht met als doel om zodoende het zicht te benemen op vergelijkbare corruptie in eigen land. De aandacht (en aanklacht) wordt immers gericht op de concurrent.

De menselijke samenwerking is altijd georganiseerd in coalities van groepen die gezamenlijk een meerderheid vormen. Een enkelvoudige, solide meerderheid kan echter onmogelijk bestaan omdat dit de menselijke capaciteiten te boven gaat. Een meerderheid is altijd een wankelende coalitie die bijeen wordt gehouden door een coalitiekabel die mensen en personen met gelijk belangen aan elkaar bindt. Elk volk is een coalitie in en voor de toekomst. De populist staat voor de uitdaging om deze coalitie te smeden en ervoor te zorgen dat de toekomst het winst van het verleden en daarmee open en vrij blijft.

De populist streeft naar zelfbeschikking voor zijn Utopia en maakt daarbij gebruik van de crisis waarin de democratische rechtsstaat zich bevindt. Hij voelt haarfijn aan dat een systeem dat leeg van waarden is altijd gevuld wordt door de machtsuitoefening van de gevestigde orde en daardoor de bevolking van de maatschappij vervreemdt en uitsluit. De maatschappelijke waarheidsvinding om te komen tot het overheidsbeleid is in handen gevallen van de heersende coalitie en daardoor ondemocratisch geworden. De minister-president heeft een labyrint van afhankelijkheden gecreëerd waardoor de waarheidsvinding in de maatschappij in zijn voordeel is. De populist loopt tegen een intrinsiek probleem op van de democratie, namelijk de onmogelijkheid om een volwaardig debat te hebben tussen personen met tegengestelde belangen. Personen met een afwijkend perspectief op de maatschappij keren zich af van het debat en zoeken hun heil op plekken waar ze hun carrière verder kunnen ontwikkelen zonder dat de machtigen hen beperken. Als de deelname aan het debat niet wordt afgedwongen dan zullen enkel de personen die deel zijn van de heersende coalitie aan het debat deelnemen. Het publieke gesprek verwordt zo tot een praatclub van gelijkgestemden die vervolgens enkele randfiguren uitnodigen om de schijn van democratisch debat op te houden. Is de populist een door de machthebbers uitgenodigde excentriekeling of een ware revolutionair? Daarnaast wordt de rechtsstaat niet langer geborgd door de rechtvaardigheid, maar slechts door de regels die uiteindelijk vooral de machtigen dienen. Het is aan hem de taak om de waarden en de rechtvaardigheid

te herwinnen en een succesvolle revolutionair te worden en zijn Utopia onafhankelijk en welvarend te maken.

De populist zegt te streven naar zelfbeschikking om zo de koloniale onderdrukking van zijn volk te doorbreken. Hiertoe poogt hij alternatieven voor de liberale democratie en de kapitalistische vrije markt te installeren, aangezien hij deze ziet als organisatievormen van het kolonialisme. Als alternatief roept hij zichzelf uit tot autocratisch leider van een participatiedemocratie die de belangen van de burger hoort en uitvoert. Het is echter de vraag of de populist een werkelijke revolutionair is of slechts de rol van hofnar speelt in het toneelstuk van de machtigen. Zal hij de verleiding om de leider van een koninklijke minderheid te worden kunnen weerstaan? De koloniale machthebbers selecteren immers enkele minderheden die ze een zetel in de koloniale salon aanbieden, waardoor het systeem intact en de democratie een illusie blijft. Hetzelfde geldt voor het debat. De populist gaat met uitgestrekt been het publieke debat aan dat gebaseerd is op koloniale, in plaats van democratische, culturele uitgangspunten. Strijdt hij om zijn ijdelheid te strelen of om zijn volk te bevrijden?

De populist keert zich tegen de huidige maatschappij die hij als onrechtvaardig ziet. Hij wil een populistische revolutie. Hij claimt dat die revolutie de menselijke vrijheid weer voorop zal stellen. De onrechtvaardigheid van de selectiemechanismen in de moderne maatschappij worden volgens hem door de mist verhuld. Dit voorkomt een opstand, maar de verliezers van de selectie zoeken hun heil op andere plekken, waardoor de samenleving desintegreert. Hij ziet de liberaal-democratische en kapitalistische systemen als intrinsiek onrechtvaardig en roept zichzelf uit tot leider van de gemarginaliseerden. Hij is tegen het debat, de diversiteit en de meritocratie als selectiemechanismen. In zijn ogen zijn deze elitair en zorgen ze ervoor dat gewone mensen geen toegang krijgen tot goede posities. Zijn visie komt hiermee grotendeels overeen met die van de dominee die claimt dat de meritocratie een illusie is omdat mensen in hoge mate aan elkaar gelijk zijn en dat de toegang tot machtsmiddelen belangrijker is voor maatschappelijk succes dan individuele capaciteiten. Het is echter zeer de vraag of de populist de machtsmiddelen die hij probeert te grijpen zal aanwenden voor het succes van zijn volgelingen of dat ze slechts worden ingezet voor zijn persoonlijke eer en glorie. Hij is immers een heerser en geen dienaar.

De populist ontkent vanzelfsprekende feiten omdat deze hem en zijn volk benadelen. De ontkenning betreft echter niet het bestaan ervan maar de rationaliteit. De genoemde feiten bestaan weliswaar, maar ze zijn onwaar. Ze worden door de machtigen gecreëerd om de ander uit het publieke domein te plaatsen zodat hun belangen niet meer worden meegewogen in beslissingen. Zo is bijvoorbeeld de discriminatie van dat-soort-mensen vele malen sterker dan die tegen minderheden en vrouwen. Discriminatie is immers een methode om bevoorrechte posities te monopoliseren. De grootste concurrent voor deze posities is niet de buitenstaander, maar de buurman aangezien hij dezelfde capaciteiten, toegang en kennis bezit. Een anti-discriminatie campagne is merendeels gericht op het toegang geven van buitenstaanders tot bevoorrechte posities. Het is dan ook vaak een middel in een stoelendans om delen van ons-soort-mensen buiten de groep te zetten en hen zodoende tot dat-soort-mensen te degraderen. Het streven naar een zogenaamd maatschappelijke deugd als anti-discriminatie behoort tot het culturele kapitaal dat ons-soort-mensen afbakt en waarbinnen de bevoorrechte posities worden vergeven. De ongevaarlijke buitenstaander is hierin de nobele wilde die de koloniale salon van beschaving voorziet. Een andere deugd is de strijd tegen de klimaatverandering die wordt ingezet om structuren te creëren waarmee ons-soort-mensen voorrechten krijgen en behouden. De populist strijdt tegen zijn uitsluiting en het systeem, maar niet tegen het principe. De vraag is dan ook in hoeverre hij een revolutionair is of een hofnar.

VDM is een van de belangrijkste tegenstanders van de populist en zijn assistent. Hij ziet zichzelf als een moderne, feodale heerser die een maatschappelijk systeem leidt waarin iedereen een hen toegewezen positie bekleedt. Het is zijn hoop dat deze maatschappelijke positie, mensen biologisch en psychologisch zodanig beïnvloedt dat zij geen bedreiging voor hem kunnen vormen. Hun leven komt zodoende in dienst te staan van VDM de heerser. Ze worden vee. De populist, assistent en dominee proberen elk op hun manier dit mens- en wereldbeeld te bestrijden.

De strijd voor zelfbeschikking wordt daarnaast ook op het persoonlijke vlak gevoerd, waarbij de populist zijn moed haalt uit zijn missie en weinig medeleven kent met anderen die hij nodig heeft om deze te laten slagen. De conflicten tussen de populist en zijn progressieve politiek assistent spelen in op beider onzekerheden en dreigen daarmee de missie te ondermijnen.

In zijn strijd voor zelfbeschikking krijgt de populist inzichten aangereikt van een nieuwe religie die de mens en de wereld op een radicaal andere wijze benadert en een blik biedt op de tekortkomingen van de heersende Westerse maatschappelijke religie. De nieuwe religie stelt existentiële vragen over de menselijke zelfbeschikking en controle over onszelf en de wereld. Hoe kan een individu zichzelf controleren als de mens van nature een sociaal wezen is? Hoe weet je wat het is om iets te zijn dat je niet bent? Hoe voorkom je dat verleden en heden worden omgekeerd en je zo je vrije wil verliest? De nieuwe vragen die de religie oproept blijven echter lang onbeantwoord en onbenut, omdat de populist minder revolutionair is dan hij zich voordoe. Hij wil een toppositie winnen in het oude systeem, terwijl een ware revolutionair een nieuwe werkelijkheid probeert te scheppen. De nieuwe werkelijkheid dient zich echter ongevraagd aan door de verschijning van een poort die een blik werpt op een andere dimensie. Deze dimensie geeft de gelovigen van de nieuwe religie een blik op het ware waarmee zij proberen om de rechtvaardigheid terug te brengen in een maatschappij in verval.

In een rechtvaardige samenleving streven mensen naar de winst voor zichzelf. Echter, wanneer persoonlijk succes niet meer mogelijk lijkt door een gebrek aan controle over de resultaten van je inzet dan vertrekken mensen naar elders of gaan ze werken aan het verlies van anderen om zo een relatieve winst te behalen. Wanneer echter zelfs die relatieve winst een illusie blijkt te zijn dan verliezen mensen zich in een tunnelvisie van verlies. Een dergelijk streven naar verlies schaadt de menselijke rationaliteit die afhankelijk is van een streven naar de winst van de sociale omgeving. In de nieuwe dimensie kan niets verborgen blijven en worden alle knopen ontward. Deze eigenschappen geven de volgelingen van de nieuwe religie een zicht op de wereld die de mist doorklieft en onvoorziene mogelijkheden biedt als het op een eerlijke wijze wordt gebruikt. Het raam dat deze dimensie op de wereld opent is echter niet slechts een zonnig uitzicht op een betere toekomst, maar tevens een ingang voor duistere machten die het voortbestaan van de wereld bedreigen. De volgelingen van de nieuwe religie strijden tegen het grote gevaar van de omkering die al het leven bedreigt.

De populist is een hoofdstuk in het verhaal dat de maatschappij vormt, terwijl de dominee een nieuw boek is begonnen. De dominee claimt namelijk dat de maatschappij slechts het verhaal weergeeft van de winnaars. In dat verhaal heeft iedereen een plek. Ook de ondergeschikten en gemarginaliseerden spelen hun rol in dit winnaarsverhaal. Zij accepteren hun plaats daarin, omdat deze hen meer oplevert dan in een ander verhaal. De echte verliezers zijn degenen die de capaciteiten voor een hoge positie hebben, maar de machtsstrijd in de stoelendans hebben verloren. Zij trekken zich terug en vertrekken. Het

nieuwe verhaal maakt van de laatsten helden die de moed hebben om de grootste beslissing te nemen, namelijk de weg naar zelfbeschikking. De dominee ziet zichzelf als dienaar van het nieuwe geloof die dit nieuwe verhaal met nieuwe normen creëert.

De Westerse wetenschap die de populist en zijn assistent als vanzelfsprekend ervaren en die de dominee bestrijdt, deelt de wereld op in kleine stukjes en wekt daarmee de illusie van controle, terwijl het in werkelijkheid individuen machteloos, wanhopig en redeloos maakt. De kennis van de nieuwe religie stelt hier een holistisch alternatief tegenover, waarbij de nieuwe wetenschap niet door de machtigen kan worden ingezet om de mensen te controleren en de natuur te vernietigen. De dominee van de nieuwe religie claimt dat het geloof in het ware de controle over onszelf biedt zodat we werkelijk rationele, open en eerlijke mensen kunnen worden die in harmonie met onszelf en de natuur de wereld aanschouwen. Volgens de dominee van de nieuwe religie wordt het Westerse denken gekenmerkt door wantrouwen omdat iedereen door de mist van elkaar is geïsoleerd. Het ware geloof waarvan hij de boodschapper zegt te zijn bindt mensen echter samen en laat hen zijn wie ze kunnen worden. Ook zorgt het ervoor dat de onzekerheid en machteloosheid verdwijnt omdat het mensen weer controle over hun leven geeft. In de Westerse maatschappelijke religie worden de mensen gecontroleerd door de systemen in plaats van andersom. De dominee probeert daarbij aan te tonen dat de menselijke rede onmogelijk uit het atomaire individu kan komen omdat de capaciteiten daarvoor eenvoudigweg ontbreken. De dominee van de nieuwe religie laat verder zien dat de rede en de emoties nauw met elkaar zijn verweven en dat de menselijke rationaliteit niet te herleiden is tot het atomaire individu, maar tot de minimale eenheid die controle over de wereld heeft. Het blijft tot het laatste moment onzeker of enige hoofdrolspeler deze controle uiteindelijk zal bereiken en zelfbeschikking voor zijn Utopia en zichzelf kan verwezenlijken.

Hoofdpersonen

Het verhaal heeft een reeks karakters waarvan de populist (PP) en de assistent (AS) de belangrijkste zijn. De dominee (DM) en de parlementariër/zakenman (VDM) spelen ook een grote rol in het verhaal. Daarnaast zijn er nog kleinere rollen weggelegd voor enkele andere karakters. De belangrijkste karakters zijn:

PP: De populist

AS: De assistent

DM: De dominee

VDM: De Hollandse parlementariër en zakenman

MP: De minister-president

JV: De vriendin van de assistent

PN: Professor Nicolai

AC: De nieuwe vrouw

ZV: De zoon van de Hollandse parlementariër en zakenman

Het eerste hoofdstuk geeft een introductie van de vier belangrijkste karakters. In de dialogen wordt de voorgeschiedenis van de hoofdrolspelers beschreven. Hieruit komt een beeld van deze personen en hun kijk op de wereld naar voren. Vanuit dit perspectief zijn hun acties logisch en rationeel, terwijl een ander er op zijn minst vraagtekens bij zal zetten.

De populist (PP) zit gevangen in een leven dat niet van hem is. Hij gunt zichzelf een leven als groots politiek leider, maar de wereld gunt hem slechts een bureaucratisch bestaan. De wereld lijkt te gaan winnen van zijn zelfbedrog. Een stem confronteert PP met zijn mislukte leven en door een socratische dialoog krijgt hij weer hoop. Deze stem geeft PP goedbedoeld advies, maar die goede bedoelingen beloven weinig goeds voor anderen. PP hunkert namelijk naar persoonlijk succes gekoppeld aan de ondergang van anderen. De hogere macht geeft PP de middelen om zijn geluk na te streven en de maatschappij te gaan vormen naar zijn populistische wereldbeeld.

De assistent (AS) is een idealistische intellectueel die gevangen zit in een zelfgemaakte droom van democratisch burgerschap waarin hij een prominente rol speelt. AS gelooft in de Westerse idealen van gelijkheid en individuele vrijheid. Hij is vooral heilig overtuigd van de kracht van het debat, waaraan hij echter zelf niet deelneemt omdat hij de vaardigheden ervoor mist. Hij ziet zichzelf als de held die de democratie redt, maar degenen waarvoor de democratie zou moeten werken zien hem slechts als dwaallicht. Voor hen is de democratie slechts het theater van de machtigen. Door een dialoog met een hogere macht groeit bij AS het begrip van de ware werking van politieke macht en besluit hij om zijn droom te gaan leven.

De dominee (DM) zit gevangen in een onbereikbare droom van religieus leider die gerespecteerd wordt door anderen. Hij werkt echter als vrijwillige hulpdominee naast zijn echte baan. Zijn droom is duidelijk en zijn gebrek aan capaciteiten zijn dat ook. Hij mist de capaciteiten om mensen te binden aan hem, anderen en het hogere. Dit wordt pijnlijk duidelijk in de dialoog die DM voert met een stem. DM is vervreemd van zichzelf en kan pas anderen spiritueel leiden als hij zijn persoonlijke lijden oplost. De dialoog met de stem geeft hem het inzicht dat hij een nieuw pad moet inslaan waar een nieuw geloof hem leidt naar het geluk en het begrip van het bestaan.

VDM is een voormalige machtige man die voorheen maatschappelijke erkenning genoot, als zakenman, politicus en leider. Dit is echter geschiedenis. Hij wordt nu door de mensen herkend maar niet gegroet. VDM vaart door de grachten, maar zijn boot is klein en zijn motor zwak waardoor de andere boten hem voorbijvaren. Hij heeft een dialoog met een stem die hem confronteert met zijn verval. VDM ziet zichzelf als een feodaal heerser die met alle hem beschikbare middelen de leider wil zijn. Hij rationaliseert dit verlangen met het idee dat mensen geleidt willen worden omdat ze intrinsiek irrationeel en onzeker zijn. VDM is bereid alles te doen voor zijn gedroomde succes als leider die wil heersen in plaats van dienen. De stem grijpt deze kans.

1 HOOFDSTUK 1

1.1 De introductie van de populist PP – de overeenkomst met de gevangene

Het is een stralende dag in het Utopische dorpje Burgum. Een man (Populist: PP) van middelbare leeftijd en ondermatig succes slentert neerslachtig de nabije natuur in. De wijdverspreide, volle bomen wuiven ritmisch mee in de zachte wind. Het groene gras onder zijn voeten zou de wereld kunnen voeden. Wanneer slechts een enkele vogelzang te horen is zucht hij moedeloos neer bij één van de kleine meertjes in de omgeving. Hij kijkt door zijn halfgesloten ogen mistroostig naar de stralend blauwe lucht en begint een gesprek met zichzelf waarvan ieder normaal mens zou wegrekken. Enkele minuten later is hij oververmoeid van zijn zelfmedelijden en valt hij stil. Een diepe, duidelijke, en voor hem onbekende, stem (S) doorbreekt de stilte.

S: Wat is er te zien?

De man (PP) kijkt onderzoekend rond om de stem te lokaliseren die overal vandaan lijkt te komen. Er is niets te zien.

STEM (S): Kijk jij met je ogen of met je ziel?

POPULIST (PP): Welk spel wordt er gespeeld? Kun je niet zien dat ik lijd?

S: Zie jij slechts je zelfmedelijden om zodoende je falen draaglijk te maken?

PP: Kom je mij beschimpen?

S: Wie zegt dat ik naar jou ben toegekomen? Misschien ben jij naar mij toegekomen?

PP: Waar ben je?

S: Op een plek waar ik niet thuishoor.

PP: Dan zijn we beiden vreemden van onszelf.

S: Ben jij een filosoof?

PP: Ja, ik ben een intelligente denker.

S: Beschouw jij de overgave aan een lot dat je menselijkheid vermaalt als een compliment?

PP: Ik denk dus ik ben.

S: Jij droomt dus je slaapt.

PP: De mens is een denker.

S: Een mens vindt zijn menselijkheid niet in zijn gedachten, maar in de wereld.

PP: Mijn wereld is beperkt.

S: Tot je gedachtewereld?

PP: Helaas wel.

S: Zit ik in jouw gedachten?

PP: Waarom zou je daarheen gaan?

S: Waarom zou iemand ooit naar de gedachtewereld van zichzelf of een ander gaan?

PP: Misschien ligt daar een diep inzicht in de menselijkheid?

S: Geloof jij dat je denken de waarheid kan ontdekken?

PP: Ik geloof in de rationaliteit van de mensheid.

S: Zit die mensheid in jouw hoofd?

PP: Ik ben een onderdeel van de mensheid.

S: Een onbetekenend, klein en zielig onderdeel.

PP: Ik word groots.

S: In de wereld van jezelf?

PP: Ik vorm mezelf.

S: Op basis van je gekte.

PP: Ik ben niet gek.

S: Maar je hoort wel stemmen.

PP: Jij bestaat dus niet echt?

S: Jij zegt het.

PP: Ik zie slechts een lege omgeving om me heen, dus ik concludeer dat jij een stem uit mijn onbewuste moet zijn.

S: Is de leegte om je heen een weerspiegeling van je innerlijk?

PP: Ik ben een sociaal mens.

S: Kan je sociaal zijn in een lege omgeving?

PP: Ik vul mijn innerlijke omgeving met gedachten.

S: Zijn dat gedachten van frustratie, zelfmedelijden en wanhoop?

PP: Het zijn gedachten van hoop.

S: Komen die buiten je gedachtewereld?

PP: Ik ben een man van de wereld. Ik geloof in de gemeenschap.

S: Gelooft de gemeenschap ook in jou?

PP: Ik promoot de zegeningen van het gemeenschapsdenken.

S: Is dat eerlijk wanneer je geen deel bent van de gemeenschap?

PP: Ik zuiver de gemeenschap van corruptie.

S: Als eenling?

PP: Ik ben een revolutionaire leider die zich niet conformeert aan de belangen van de machtigen. Ik sluit me af uit zelfbescherming en strijd voor een gezuiverde, ideale gemeenschap in de toekomst.

S: Wordt die gemeenschap gevormd uit jouw gekte?

PP: Ik ben niet gek!

S: Is dat een voor- of een nadeel?

PP: Gekken zijn slechts gevaarlijk voor de zwakkeren. Ik ben gevaarlijk voor de machtigen.

S: Jij doet gek en bent het niet.

PP: Precies. Ik weet wat ik doe.

S: Je zit eenzaam op een boomstronk.

PP: Ik denk.

S: Zonder te doen.

PP: Ik bereid voor.

S: Wanneer je niet gelooft in de overwinning dan zoek je de winst in een eeuwigdurende voorbereiding.

PP: Welke winst is realistisch?

S: In de wereld of in je gedachten?

PP: Ik kan slechts winnen als de wereld is gevormd naar mijn gedachten want anders ben ik een buitenstaander en vecht ik tegen schimmen die mij benadelen.

S: Zweven die schimmen in je gedachten?

PP: Ze zweven in de gedachten van de machtigen die mij daarmee buitensluiten.

S: Blijkbaar beschermen zij de gemeenschap tegen intriganten en saboteurs zoals jij.

PP: De machtigen beschermen slechts hun voorrechten.

S: Wil jij machtig worden?

PP: Ik wil het leven winnen.

S: Vereist dat het verlies van anderen?

PP: Enkel als zij mij beperken.

S: Jij staat buiten de gemeenschap dus iedereen die deze vormt beperkt jou.

PP zucht diep en valt stil. Hij kijkt droevig om zich heen.

PP: Ik heb niets. Ik kan niets. Ik ben niets.

S: Dat is triest.

PP: Het is de waarheid.

S: Is dat de waarheid van de wereld die jij hebt gevormd?

PP: Ik ben verslagen door de waarheid van de machtigen.

S: Je kunt alleen verslagen worden als je strijdt voor prijzen die de machtigen bezitten. Waarom strijd je niet voor wat je gelukkig maakt? Waar is je gezin?

PP: Er zijn vele vrouwen in de wereld, maar geen van hen is geschikt voor mij.

S: Ben jij zo moeilijk om mee samen te leven?

PP: Ik word gedefinieerd door mijn gekte.

S: Is dat de gekte die een gevaar vormt voor de zwakkeren?

PP: Je kent me goed.

S: Ben je toch niet alleen.

PP: Ik heb gezelschap van mijn gekte.

S: Zie je mij als een weerspiegeling van jouw gekte?

PP: Wat kan het anders zijn?

S: Misschien is het nieuwe, revolutionaire inzicht dat een gezuiverde gemeenschap creëert wel de gekte die de machtigen bedreigt?

PP: Dat zou de goede gekte zijn.

S: Ben jij een goede gek?

PP: Ik ben een eenzame, verloren ziel.

S: Het gezin kan de eenzaamheid verdrijven.

PP: De volmaakte eenzaamheid is te vinden in een groep waarin je niet thuishoort.

S: Dan zorg je voor een inrichting waarin je wel een thuis ziet.

PP: Ik zie slechts de leegte.

S: De zon straalt, de lucht is blauw en de bomen en planten staan in volle bloei.

PP: Mijn wereld is grijs en somber.

S: Zou je willen ruilen?

PP: De helderheid laat slechts mijn verlies duidelijk zien. Het geeft me geen kansen op succes.

S: Wil je succes?

PP: Ik kan het niet.

S: Wil je iets dat je niet kan?

PP: Dan zou ik een slaaf van opgelegde passies zijn.

S: Maar jij bent een filosoof.

PP: Precies. Ik ben een denker.

S: Die niet durft te doen.

PP: Ik durf te dromen.

S: Droom je van succes of van verval?

PP: Ik droom van de overwinning.

S: Vereist die overwinning het verval van je tegenstanders?

PP: De enige tegenstander die ik zie is het systeem.

S: Kan jij winnen van een abstract systeem?

PP: De mensen vormen het systeem.

S: Dus jij wilt de mensen verslaan?

PP: Ik wil de onrechtvaardigheid verslaan en gelijkheid brengen.

S: Wil jij gelijk worden aan mensen die een succesvoller verleden achter zich hebben dan jou?

PP: Ik wil echte gelijkheid.

S: Jij wilt voorrechten als compensatie voor ingebeeld verlies.

PP: Mijn verlies is niet ingebeeld. Ik voel het elk moment van de dag.

S: Jouw omgeving is leeg en slechts gevuld met je gedachten. De bron van je gevoelens ligt niet bij anderen maar bij jezelf.

PP: Wil je mij over de rand duwen?

S: Welke rand? De rand tussen een bestaan en een leven? De rand tussen goede en slechte gekte?

PP: De rand tussen hoop en wanhoop.

S: Misschien moet jij over de rand durven kijken?

Het water in het kleine meertje licht op en verspreidt een paarse gloed. PP aanschouwt het fenomeen en staat langzaam op. Hij loopt naar het meertje toe en staat stil bij de rand.

S: Weerspiegelt het water je toekomst of je verleden?

PP: Ik zie niets.

S: Is dat je verleden of je toekomst?

PP: Ik ben bang dat het een blik op beiden is.

S: Angst is een slechte raadgever.

PP: Een stem vanuit mijn radeloze innerlijk is waarschijnlijk een nog slechtere adviseur.

S: Iedereen hoort en ziet wat hem goed uitkomt. Wat komt jou goed uit?

PP: Een poort naar het goede leven.

S: Zou jij die poort doorgaan?

PP: Natuurlijk.

S: Hoe weet je of het goede leven in werkelijkheid geen luchtspiegeling is?

PP: Ik neem dat risico.

S: Neemt een denker ooit het risico om iets te doen?

PP: Ik ben geen nietsnut. Ik ben een professional.

S: Ik dacht dat je niets was?

PP: Ik zat in een dipje en bekeek slechts het slechte. Ik doe veel goede dingen.

S: Zijn die goede dingen slecht voor jou?

PP: Ze zijn goed voor de gemeenschap.

S: Jij hoort niet thuis bij de gemeenschap.

PP: Ik vorm een nieuwe gemeenschap.

S: In je eentje?

PP: Ik ben een leider.

S: Je bent een dwaallicht die slechts met leedvermaak door anderen wordt gadegeslagen hoe hij zichzelf in de afgrond stort. Niemand volgt jou in je verval.

PP: Ik stort niet neer, maar stijg op. Ik laat een nieuwe werkelijkheid zien van vrijheid en gelijkheid.

S: Jouw vrijheid is niet benijdenswaardig want het veroorzaakt slechts eenzaamheid en je streven naar gelijkheid is een rookgordijn om je persoonlijke incompetentie te verhullen.

PP: Ik kom op voor de zwakkeren!

S: Ik dacht dat jij opkwam voor de gemeenschap?

PP: De wijze waarop met de zwaksten wordt omgegaan is een ijkpunt van de gemeenschap.

S: Dat is slechts een ijkpunt van een hiërarchische maatschappij waar een elite een structuur inricht om de zwakkeren te helpen zodat zij hun concurrenten kunnen buitensluiten en zo de voorrechten kunnen behouden.

PP: Ik ben een buitengeslotene.

S: Jij sluit anderen ook buiten want je vormt geen gezin.

PP: Ik voel mee met vrouwen.

S: Bestaan die vrouwen in je gedachten of in de wereld?

PP: Ze zijn echter dan jij en hebben eeuwenlang geleden onder paternalistische onderdrukking.

S: Ken jij een vrouw die al eeuwenlang leeft?

PP: Jij neemt alles veel te letterlijk. Ik heb het over het systeem.

S: Is een systeem menselijk?

PP: Ik maak het menselijk.

S: Door in een meertje te staren?

PP: Ik ben een leider die de wereld verbetert.

S: Dat is een vooruitgang van iemand die niets heeft, niets kan en daarom niets is.

PP: Ik help vrouwen.

S: Waar help je hen mee?

PP: Met het bereiken van hun gelijkheid.

S: Compenseren ze daarmee hun incompetentie?

PP: Natuurlijk niet. De gelijkheid maakt hen groots.

S: Even groots als jij.

PP: Inderdaad.

S: Niemand zal die hulp aanvaarden want mensen willen winnen en keren zich af van verlies.

PP: In het verlies zit soms de grootste overwinning.

S: Ben jij een saboteur?

PP: Als je geconfronteerd wordt met de onmogelijkheid om te winnen dan is de meest rationele actie om te werken aan het verlies van de ander die jouw kansen op de winst blokkeert.

S: Als die blokkade voor de winst zich in jouw hoofd bevindt dan vind jij slechts verlies op je pad.

PP: Zolang de ander maar niet wint, dan is elke uitkomst positief.

S: Is dat de toekomst die jij nastreeft?

PP: Ik geef de toekomst aan degenen die het verdienen.

S: Verdien jij geen goede toekomst? Zolang je werkt aan het verlies van anderen dan ontken je de mogelijkheid van de winst voor jezelf.

PP: Ik heb hoop op de komst van een opening die mij laat werken voor de winst.

S: Misschien is die poort er al, maar negeer je zijn aanwezigheid?

PP: Ik heb op mijn pad nog geen poort naar succes gezien.

S: Misschien loop je op het verkeerde pad?

PP: Ik loop op het pad dat mij het meeste zal opleveren.

S: Je bent van de snelweg afgegaan en hebt een zandpad naar nergens gekozen.

PP: De snelweg is slechts een pad voor de machtigen met snelle auto's. Ik heb enkel mijn benen om vooruit te komen en wordt overreden als ik op de snelweg loop.

S: Is het dan niet verstandiger om te investeren in een vervoersmiddel?

PP: Die investering leidt er slechts toe dat ik in een afgekeurde driewieler achteraan rijdt. Ik ben een leider. Ik loop voorop.

S: Je loopt alleen.

PP: Ik help de machtelozen.

S: Sleur jij mensen uit de bus jouw eenzame pad op?

PP: Ik laat iedereen in zijn waarde.

S: En iedereen laat jou links liggen.

PP: Ik wil ... niks meer.

PP ziet de zinloosheid van zijn discussie en zijn situatie en valt stil. Hij kijkt moedeloos naar het glinsterende water die geen enkele weerspiegeling geeft, maar wel een paarse gloed over de omgeving verspreidt. De stilte overheerst.

S: Wil jij kleur in je grijze leven brengen?

PP: Ik dacht dat je verdwenen was?

S: Zie je me dan niet?

PP: Jij bent toch een stem uit mijn onbewuste?

S: Ik ben meer dan een stem. Ben jij ook meer dan je geklaag?

PP: Wat kan ik nog worden?

S: Het hoogst bereikbare dat je kunt worden is je zelf.

PP: Ik heb mezelf niet hoog zitten.

S: Dan heb je er zeker geen bezwaar tegen om je ziel te verkopen.

PP: Mijn ziel? Ben jij de duivel?

S: Zit de duivel in je gedachten?

PP: Wat bied jij voor mijn ziel?

S: Denk jij dat jouw ziel waarde heeft?

PP: Nee, zelfs de duivel kan niets met mijn lege ziel.

S: Misschien kan God jouw ziel vullen met liefde?

PP: Ben jij de stem van God?

S: Smacht jij naar liefde?

PP: Ik verlang naar verlossing.

S: Daarvoor moet je bij Jezus zijn.

PP: Ken jij hem?

S: Denk jij dat hij echt bestaat?

PP: Ik denk dat jij niet echt bestaat.

S: Misschien zijn wij dan beste vrienden?

PP: Wat heb ik aan twee niet-bestaande vrienden?

S: Twee weten meer dan één.

PP: Twee maken meer ruzie dan één.

S: Jij maakt ruzie met jezelf.

PP: Ik tel ook voor twee.

S: Ben je daarom alleen?

PP: Ik ben op een zoektocht naar de mogelijkheid voor het streven naar de winst.

S: Ben jij daar goed genoeg voor? Als die opening er plotseling zou zijn kan jij dan de concurrentie aan of blijf je slechts een saboteur die dromen in plaats van capaciteiten heeft?

PP: Ik zit vast in een leven dat niet van mij is. Als ik daaruit ben verlost dan kan ik de wereld aan.

S: Misschien is je nieuwe leven wel een grotere gevangenis dan je huidige bestaan?

PP: Het kan niet veel erger worden.

S: Maar je bent bang dat het wel erger wordt, want anders zou je de sprong naar het nieuwe bestaan al hebben gewaagd.

PP: Kan jij me verlossen?

S: Ik ben slechts een stem.

PP: Ik ben slechts mijn gedachten.

S: Dan zitten we beiden gevangen in een onwerkelijk bestaan.

PP: Ik had gehoopt dat je de duivel was geweest want dan had ik direct mijn ziel verkocht.

S: Ik moet je teleurstellen. Ik ben niet de duivel en ik koop geen zielen.

PP: Jij bent een gevangene zoals ik.

S: Ik ben zoals jij. Ik wil meer dan wat er mogelijk is en ben opgesloten in mijn eenzaamheid.

PP: Ik heb niets, ik kan niets en ik ben niets.

S: Prijs jezelf daar gelukkig mee want het bied je de grootste kans op succes.

PP: Welk succes ligt er te vinden in verlies?

S: Jij bent te veel gericht op het verlies. Gun jezelf de winst. Je loopt zo ver achter dat het lijkt alsof je vooraan loopt. Grijp die kans.

PP: Ben ik een revolutionair?

S: Heb jij een visie die de wereld van anderen en jezelf kan veranderen?

PP: Mijn dromen kunnen visies worden als ik de kans krijg.

S: Ben jij goed genoeg?

PP: Nee.

S: Dan is de droom slechts een nachtmerrie en geen visie.

PP: Kan jij mijn droom werkelijkheid laten worden?

S: Wat heb je nodig?

PP: Kan iemand in een uitzichtloze situatie ooit de juiste inschatting maken van wat hij nodig heeft om succesvol te worden?

S: Alleen iemand die in een dergelijke situatie zit moet zulke inschattingen maken.

PP: Ik geef alles op om het nieuwe een kans te geven.

S: Ben je dan nog jezelf?

PP: Ik heb al te lang met mezelf geleefd. Ik wil een ander leven. Ik wil een leven dat meer is dan een uitzichtloos bestaan.

S: Wil jij het leven ruilen?

PP: Bied jij de vrijheid of slechts jouw uitzichtloosheid?

S: Ik bied de reikende hand van een gevangene die daarmee de vrijheid tastbaar maakt.

PP: Ik hoor slechts een stem en beloftes hoor ik al mijn hele leven.

S: Zie jij de opening naar de winst niet?

PP: Ik zie een meertje dat een paarse gloed verspreidt.

S: Onder de oppervlakte schuilt de poort naar het nieuwe leven.

PP: Wil je dat ik het water in ga?

S: Ben je bang om nat te worden?

PP: Misschien is het water wel giftig? Die paarse gloed kan nooit goed zijn.

S: Zoek jij naar het goede?

PP: Ik zoek naar de mogelijkheid om te leven voor de winst.

S: Vindt de poort en we zullen beiden verlost worden van ons verlies.

PP *denkt een moment na. 'Wat heb ik te verliezen'. Hij kijkt om zich heen en bestudeert vervolgens het kleine meertje. Hij trekt zijn schoenen uit en legt zijn mobiele telefoon neer. Zonder aarzeling loopt hij het water in en even later duikt hij onder. Na een minuut komt hij weer boven water met een object in zijn handen. Het object vliegt meteen omhoog en blijft boven PP hangen.*

S: Eenieder zal beloond worden voor zijn daden.

PP: Word ik beloond voor jouw vrijheid?

S: Zie je beloning.

Het abstracte object draait rond en de zijden laten verschillende beelden zien. Plotseling zegt

PP: 'Dat wil ik.' *Hij wijst naar één van de zijden waar zich een gebeurtenis lijkt af te spelen.*

S: Zo zal geschieden.

Het mysterieuze object vliegt verder omhoog.

PP: Wie ben jij? Wat ben jij?

S: Ik ben alomvattend.

PP: Jij liet me beeltenissen zien.

S: Jij zag de mogelijke toekomst en de zestien verschillende zijden van de poort.

PP: Zag ik mijn ambitie of de werkelijkheid?

S: Jouw ambitie wordt werkelijkheid.

Het object verdwijnt. De paarse gloed is inmiddels uit de omgeving verdwenen. Hij loopt naar de kant, stapt het water uit en trekt zijn schoenen weer aan. Plotseling trilt en rinkelt zijn telefoon onophoudelijk. Hij bekijkt de berichten en een verbaasde blik maakt snel plaats voor een voldane glimlach. Hij kijkt op en ziet boven het meertje een groot abstract object dat echter na enkele seconden weer is verdwenen. Zijn telefoon blijft rinkelen. Hij neemt op.

PP: Wat is er? ... Werkelijk? ... Zoveel? ... Ja, natuurlijk is dat van mij. Ik wist altijd al dat het geluk mij toe zou lachen. Ik maak geluk, omdat ik het verdien.

PP *loopt met opgeheven hoofd en een zelfverzekerde pas terug naar het dorp waar zijn prijs op hem wacht. Hij loopt naar zijn woning en ziet enkele verslaggevers staan. Met een zelfverzekerde glimlach stapt hij op hen af. 'Wat ga je doen met het miljoen?'. 'Wat was het eerste dat je dacht toen je het bericht kreeg?'. 'Blijf je in het dorp wonen?'. PP laat de vragen op zich afkomen en geeft ontwijkende antwoorden. Na enige tijd zegt hij: 'Ik ga de politiek in. Ik ga ons volk naar een nieuwe toekomst leiden'. Hij loopt tevreden zijn lege huis binnen, sluit de deur achter zich en ziet het leven dat hij zichzelf al jaren beloofde voor zich afspelen. Hij gaat een beroemde populist worden die de politiek op zijn grondvesten zal doen schudden.*

1.2 De introductie van de assistent AS – de mislukte intellectueel als spiegel van het democratische falen

Het is een stralende dag in het dorp Swaensteyn dat bestaat uit enkele honderden huizen omringd door uitgestrekte poelen en vruchtbaar landbouwgebied. Daarnaast heeft het dorp

een gemeentehuis, een omgebouwde kerk en een voormalig regionaal postkantoor die allen een monumentale status hebben. Het is een belangrijke dag. De burgemeester staat voor de ingang van het gemeentehuis dat ook de naam van het dorp draagt. Hij neemt een wetenschappelijk rapport in ontvangst dat de gemeente had besteld. Het rapport geeft een verslag van de geslaagde verheffing van de arbeider. Iedereen is nu goed opgeleid en kan volwaardig meedoen als burger, waarbij elke maatschappelijke positie voor iedereen beschikbaar is. Het publiek klappt en is tevreden met het behaalde democratische succes. Enkele ogenblikken later, op een steenworp afstand, staat een groter en welvarender publiek bij het voormalige regionale postkantoor. Een wethouder en een directeur van het grootste bedrijf van de regio pakken de zijden van een groot doek en halen dit theatraal weg. Ze onthullen een gestileerd logo van Swaensteyn en een lijst met namen. De wethouder neemt vervolgens het woord en geeft één van de aanwezigen een lintje. Hij wijst hem een naam aan op de lijst als dank voor zijn grote inzet voor de publieke zaak. De aanwezigen klappen luid waarna ze vrolijk onderling verder keuvelen en daarbij hun naam op de lijst bewonderen. Een man (Assistent: AS) staat eenzaam op het vervallen en voor de meeste mensen verborgen balkon van het gemeentehuis (SW). Hij bekijkt zuchtend beide evenementen. AS voert een conversatie.

SWAENSTEYN (SW): Waarom sta jij hier en niet bij één of beide evenementen?

ASSISTENT (AS): Van hieruit heb ik het beste overzicht.

SW: Maar de minste invloed op de gebeurtenissen.

AS: Pff, dorpspolitiek.

SW: Wie het kleine niet eert, is het grote niet weert.

AS: Als ik me richt op het kleine dan gaat het grote aan me voorbij.

SW: Ben jij onderweg naar het grote?

AS: Ik zie de grootsheid aan de horizon opdoemen.

SW: Is dat een overzicht of is het invloed?

AS: Welke invloed hebben zij daarbeneden nu werkelijk?

SW: Zij verdelen de maatschappelijke posities die hen een welvarend en gelukkig leven bieden.

AS: Daar hoef ik niet bij te staan. Ik weet alles al.

SW: Sta jij aan de top of loop je met je hoofd in de wolken?

AS: Ik zie dat de geschiedenis zijn eindpunt heeft bereikt. We zijn nu allemaal gelijk.

SW: Jij staat alleen op het balkon, terwijl de patriciërs zich laten toejuichen.

AS: Er zijn geen patriciërs meer. Het rapport heeft dit bewezen.

SW: Het rapport is besteld door de machtingen en is daardoor een middel om de eigen machtspositie te verstevigen.

AS: Ik geloof in de wetenschap.

SW: Laat jij je leiden door geloof?

AS: Ik geloof dat de wetenschap ons leidt naar een betere beschrijving van de wereld.

SW: Krijg je daarmee een overzicht of invloed?

AS: Nu we allemaal gelijk zijn heeft iedereen gelijke invloed over zichzelf en de maatschappij.

SW: Maatschappelijke posities zijn per definitie schaarse goederen.

AS: Die nu voor iedereen beschikbaar zijn.

SW: Zijn die ook voor jou beschikbaar?

AS: Vanzelfsprekend! Ik ga binnenkort de verkiezingen winnen.

SW: Waar staat je achterban? Naast je? Achter je? Het balkon is immers beperkt van omvang.

AS: Ik ga de mensen in het komende debat overtuigen om op mij te stemmen.

SW: Door hen overzicht in plaats van invloed te bieden?

AS: De invloed komt dankzij het overzicht.

SW: Welk overzicht kies jij? Ik zie tegenstrijdige activiteiten.

AS: Ik zie de vrijheid in actie als gevolg van een goedgeordende democratische maatschappij.

SW: Is de heersende ordening in jouw voordeel? Jij staat op het balkon in plaats van in de schijnwerpers.

AS: Ieder heeft zijn taak.

SW: Is jouw taak beperkt tot observeren?

AS: Ik ben een politicus!

SW: Je bent een freelancer zonder achterban.

AS: Dankzij het komende debat voor de verkiezingen kan ik een achterban creëren.

SW: Het publieke debat is ongeschikt om een achterban te creëren. Het is slechts geschikt om een bestaande groep te mobiliseren.

AS: De inwoners van het dorp zijn mijn natuurlijke achterban.

SW: Zo zien zij dat niet. Jij staat immers alleen op het balkon in plaats van eenzaam aan de bestuurlijke top of gezamenlijk op de lijst der bevoorrechten.

AS: Swaensteyn is een democratisch dorp waar geen voorrechten bestaan. Het rapport toont aan dat iedereen gelijk is aan elkaar.

SW: Wanneer iedereen gelijk is aan elkaar en strijd voor beperkte maatschappelijke posities dan krijg je een gemene stoelendans waar je slechts kunt winnen met behulp van machtsmiddelen die buiten de groep staan.

AS: Een naar buiten gerichte blik is positief.

SW: Is een dergelijke blik ook positief als je slechts zoekt naar wapens om de buurman mee te verslaan?

AS: We hebben in ieder geval geen hiërarchische maatschappij.

SW: Het is tragisch.

AS: Het is hoopvol.

SW: Een gebrek aan hiërarchie betekent dat men elkaar niet vertrouwt en geen aanwijzingen van anderen opvolgt.

AS: Dergelijke aanwijzingen zijn terechtwijzingen en beperken de vrijheid van de ondergeschikte.

SW: Wat ga jij eraan doen?

AS: Ik geef iedereen de vrijheid.

SW: Daarmee bevoordeel je de bevoorrechten.

AS: We zijn allemaal gelijk. Het rapport heeft het bewezen.

SW: Daarom is er tegelijkertijd een lijst gepresenteerd.

AS: Die lijst is een middel om de inzet van burgers voor de publieke zaak te belonen.

SW: Het is een middel om de maatschappelijke posities onderling te verdelen. Degenen op de lijst zijn de nieuwe adel van ons-soort-mensen. De lijst geeft slechts vrijheden aan degenen die erop staan.

AS: We hebben een democratische maatschappij waar het debat leidend is.

SW: Degenen die het debat beheersen leiden dus Swaensteyn. Beheers jij het debat?

AS: Ik beheers alle technieken en heb ideeën.

SW: Je hebt dus overzicht, maar heb je ook invloed?

AS: Dankzij mijn capaciteiten ga ik die invloed verwerven.

AS opent de balkondeur en loopt door het gebouw naar de vergaderzaal waar een half dozijn kandidaten voor de komende verkiezingen klaarstaan om in debat te gaan. AS neemt plaats. Enkele ogenblikken later begint een debat dat op het scherpst van de schede wordt gevoerd. Na afloop loopt AS weer naar het balkon.

SW: Wanneer ga jij eindelijk eens winnen?

AS: Hoezo? Ik ben een gewaardeerde deelnemer aan het democratische proces.

SW: Jij bent slechts een aangever die de machten laat schijnen.

AS: Ik vertrouw op de rationele vermogens van de burgers. Ik denk dat ze inzien dat ik de intellectuele diepgang heb om de leider van de gemeenschap te worden.

SW: Ik denk dat de burgers je rationalisaties doorzien en begrijpen dat jij hen niet kan vertegenwoordigen.

AS: Waarom zou ik hen niet kunnen vertegenwoordigen?

SW: Omdat jij geen machtspositie hebt en niet het beste met de burgers voor hebt. Jij wilt slechts een topfunctie om je minderwaardigheidscomplex mee te verdringen.

AS: Ik heb ambitie. Daar is niets mis mee.

SW: Jij kan niet zingen. Klaas wel.

AS: Ah, Klaas de populist. Ik begrijp niet wat de mensen in hem zien. Hij is een clown die de meest belachelijke ideeën naar voren brengt.

SW: Denk je dat hij een kans heeft om verkozen te worden?

AS: De andere deelnemers aan het debat maakten hem met de grond gelijk. Ik kan me niet voorstellen dat mensen hem nu nog zullen steunen.

SW: Misschien zien de mensen iets wat jij niet ziet?

AS: Er zijn veel mensen die het democratische proces niet respecteren dus die zullen hem wellicht steunen.

SW: Respecteer jij het democratische proces?

AS: Natuurlijk. Ik ben een rechtgeaarde democraat.

SW: Welke positie heb jij dan?

AS: Ik ben een burger die zich kandidaat stelt voor een positie.

SW: Maakt jou dat tot een democraat of een fantast?

AS: De mogelijkheid om jezelf te kandideren is een kernwaarde van de democratie.

SW: Wat bied jij de mensen?

AS: Een visie.

SW: Het verwoorden van een droom is nog geen daad van democratische actie. Daarvoor heb je een bestuurlijke positie nodig.

AS: Die probeer ik nu juist te verwerven via het debat.

SW: Ben jij zo goedgelovig dat je denkt een positie te kunnen verkrijgen door beloftes te doen die slechts gegrond zijn in je ambities voor een goede positie?

AS: Ik heb goede ideeën.

SW: Dan kun je die het beste naar de bestuurders opsturen zodat zij het kunnen uitvoeren.

AS: Zij hebben andere ideeën.

SW: Dan zijn jouw ideeën waarschijnlijk niet goed genoeg.

AS: Mijn ideeën zijn het beste voor de gemeenschap.

SW: Bestuurders vechten om machtsbehoud. Als de ideeën werkelijk zo goed zouden zijn dan werden deze meteen geïmplementeerd omdat het de positie van de bestuurders zou versterken.

AS: Mijn ideeën zijn goed voor de gemeenschap en niet voor de bestuurders.

SW: Ah, jij bent een populist die de gevestigde orde aanvalt.

AS: Nee, Klaas is de populist.

SW: Dus jij bent de aangever die geen kans heeft op een democratische positie, maar zijn ijdelheid laat strelen door de machtingen.

AS: Ik ben geen aangever, maar iemand die een eigen waarheid in het debat brengt.

SW: Het debat kent slechts de waarheid van de macht. Al het andere is een illusie. De deelnemers aan het debat beloven de mensen gouden bergen, maar die krijgen vervolgens slechts een sigaar uit eigen doos.

AS: Ik doe geen loze beloften. Ik ben integer.

SW: Alle beloften die in het publieke debat worden gedaan zijn oneerlijk, want het draait om het pluche. Dat is een plek die jij nooit zult bereiken.

AS kijkt somber over het dorp en ziet een oproer. Een groot aantal mensen rent weg. Ze vluchten voor een gekleurde zwaan. Het dorp is vernoemd naar de unieke gekleurde zwanen die slechts in het naastgelegen natuurgebied leven. Nu is een Swaen uit het natuurgebied het dorp ingevlogen; een gebeurtenis die niet eerder is voorgekomen. De mensen zijn radeloos en redeloos.

AS: Er heerst paniek onder de mensen.

SW: Die paniek verrijst uit de wanhoop.

AS: Of uit angst.

SW: De angst voor de werkelijkheid.

AS: We vormen allemaal onze werkelijkheid dus die angst kunnen we wel aan.

SW: Niemand in dit dorp heeft nog de controle over zijn werkelijkheid.

AS: Ze proberen in ieder geval de oorzaak van de paniek aan te pakken.

SW: Ze proberen de oorzaak te onderdrukken door zich op ongevaarlijke zaken te richten.

AS: De mensen zijn bang voor het ontsnapte dier.

SW: Waarom zou je bang zijn voor een Swaen?

AS: Het zijn gevaarlijke dieren die met hun snavel hard kunnen uithalen.

SW: De Swaen is het symbool van het dorp.

AS: Ik hoop dat ze hem vangen en terugplaatsen in het natuurgebied.

SW: Daarvoor is het te laat.

AS *kijkt verschrikt en ziet dat een inwoner de Swaen bij de hals grijpt, waarna vervolgens een ander hem doodknuppelt.*

SW: De angst heeft overwonnen.

AS: Spijtig. Het was een prachtig dier, maar wat noodzakelijk is dat moet gebeuren.

SW: Waarom was het noodzakelijk om de Swaen te doden?

AS: Een Swaen is gevaarlijk.

SW: Mensen die zich laten leiden door angst zijn veel gevaarlijker.

AS: De angst komt voort uit een dreiging die met de dood van de Swaen beëindigd is.

SW: Welke dreiging vormde de Swaen?

AS: Een Swaen kan agressief uithalen.

SW: Een Swaen is geen roofdier dus zal hij enkel uit zelfverdediging handelen.

AS: We kunnen geen risico's nemen met de veiligheid van de mensen.

SW: Die veiligheid is niet toe- maar afgenomen door een onschuldige Swaen te doden. Het is tragisch. De mensen hebben de controle over zichzelf verloren en volgen nu onzinnige fantasieën om de controle over de wereld te herwinnen. Het is slechts schijncontrole.

AS: Ik zie de rust terugkeren. De controle is dus geen schijn.

SW: Het is de controle van de dictatuur die de vrijheid ontnemt omdat het systeem anders desintegreert.

AS: Swaensteyn is geen dictatuur. Het is een vereniging van democraten.

SW: De inwoners zijn allen dictators die hun ambities niet onder controle hebben en daardoor hun frustraties moeten onderdrukken. De Swaen was daar het slachtoffer van.

AS: Het heeft gewerkt. De frustraties zijn weer onder controle.

SW: De frustraties zorgen ervoor dat die controle altijd een illusie zal blijven.

AS: Misschien heb je gelijk en zijn we een illusie armer. Het symbool van Swaensteyn ligt nu dood in een jute zak.

SW: Misschien hebben de inwoners ook een zak over hun hoofd?

AS: Daar kan je weleens gelijk in hebben. Ik zie het als mijn taak om licht in de duisternis te brengen.

SW: Een leider zonder volgelingen is een dwaallicht.

AS: Ik ga een achterban mobiliseren.

SW: Hoe ga je dat doen? Je optreden in het debat was beschamend en leidde slechts tot leedvermaak.

AS: Ik start een beweging.

SW: Je hebt concurrentie.

Op het plein van Swaensteyn staat een grote groep vrolijke mensen. Ze zingen mee met Klaas de populist. AS kijkt besmuikt.

AS: Hij is geen concurrent, maar een clown. Ik ben een politicus.

SW: Jij bent een fantast die de bestuurders helpt om hun macht te behouden en zelf met lege handen kijkt naar het leven van anderen.

AS: Ik heb ook een leven.

SW: Jij droomt je leven.

AS: Dromen maken het leven voller en kleurrijker.

SW: Onvervulde dromen maken het leven grijs en droevig.

AS: Mijn dromen gaan uitkomen.

SW: Is je leven tot die tijd het waard om geleefd te worden?

AS: Wat kan ik meer doen dan wat ik nu al doe?

SW: Misschien moet je niet meer doen, maar iets anders? Neem een voorbeeld aan Klaas.

AS: Klaas is een clown.

SW: Hij kan goed zingen.

AS: Ik kan dat helaas niet.

SW: Denk je dat de mensen hem steunen om zijn zangkunsten?

AS: Waarom zouden ze hem anders steunen? Zijn ideeën zijn archaïsch en bekrompen.

SW: Misschien hebben zijn ideeën eeuwigheidswaarde omdat ze de menselijke conditie goed weergeven?

AS: Zijn ideeën zijn niet politiek of rationeel.

SW: Hij bindt mensen aan elkaar. Is dat niet de essentie van het bestuur?

AS: Het gaat om het debat.

SW: Het debat is een geformaliseerde ruzie die ontaard in een vechtpartij, tenzij een overkoepelende macht dit voorkomt.

AS: Daarvoor hebben we de democratische en rechtsstatelijke structuren.

SW: Regels zijn slechts wapens in de handen van de ruziënde partijen en maken de vechtpartij gevaarlijker. Er is een bezielend verband nodig om de mensen te binden.

AS: Ik denk dat die ziel verloren is gegaan met de dood van de Swaen.

SW: De mensen hebben blijkbaar geen contact meer met zichzelf en dus ook niet meer met anderen. Ga jij die verbinding terugbrengen?

AS: Ik vertrouw op mijn capaciteiten.

SW: Je kan anderen slechts in contact brengen met zichzelf als jij ook contact hebt met jouw gevoel.

AS: Ik geloof in de ratio en sta boven dat esoterische geneuzel.

SW: Dan ben je veroordeeld tot het hebben van overzicht en krijg je nooit invloed.

AS: Wat heeft Klaas dat ik niet heb?

SW: Hij is eerlijk en bevrijdt de mensen uit hun grijze bestaan.

AS: Hij doet loze beloften.

SW: Hij geeft de mensen hun vrijheid terug die ze hebben moet opgeven om zich staande te houden in de onmenselijke, ondermijnende concurrentie.

AS: Een conservatieve cultuur beperkt de mensen in hun ontwikkeling.

SW: Misschien geeft die cultuur ook vrijheid omdat de regels de mogelijkheid scheppen voor een gelijkwaardige interactie?

AS: Regels zijn toch altijd wapens van de machtigen?

SW: Kan jij zorgen dat ze niet als wapens worden ingezet?

AS: Ik kan alles.

SW: Maar je doet niets. Is dat het gat tussen droom en daad?

AS *kijkt in stilte naar Klaas de populist en de mensen om hem heen. Hun energie steekt schril af bij de eenzaamheid van AS op het balkon. Hij buigt zijn hoofd.*

AS: Ik ga mijn dromen niet waarmaken.

SW: Als je zwelgt in zelfmedelijden dan zal je inderdaad weinig klaarspelen.

AS: Is het zelfmedelijden of zelfreflectie?

SW: Een mens met slechts één droom leeft een nachtmerrie.

AS: Ik praat met een monumentaal gebouw. Welke nachtmerrie is dat?

SW: Wijsheid komt met de jaren. Hoelang gaat het nog duren voordat jij wijs bent? Moet je daarvoor oud worden?

AS: Ik wil een politieke positie! Ik moet het krijgen!

SW: Om zodoende je minderwaardigheidscomplex en maatschappelijke verlies te compenseren?

AS: Zo zie ik dat niet.

SW: Jij ziet slechts wat je wilt, maar niet wat je moet zien. Misschien moet je verder kijken?

AS: Ik wil de mensen redden.

SW: Een drenkeling moet eerst zelf op het droge komen.

AS *denkt een moment na en neemt dan voor zichzelf een besluit. Hij gaat zijn geluk beproeven buiten het dorp.*

AS *loopt in gedachten verzonken over straat. 'Wat moet ik doen? Waar ga ik heen? Hoe leef ik mijn dromen?'. Zijn zelfopgelegde rust is het enige dat hem helpt de opborrelende paniek te controleren. Deze controle heeft hem in het verleden altijd behoed voor het grote verval, maar beperkt ook zijn horizon en vooral zijn actiebereidheid. AS loopt door de straten van het dorp. Hij loopt alsof hij een doel heeft, maar dit doel is slechts een stip op zijn denkbeeldige horizon. Na een tijdje gaan de straten over in een ontworpen natuurgebied. AS loopt verder door het mulle zand en beklimt een heuvel. Wanneer hij op het hoogste punt staat stopt AS en kijkt om zich heen. Hij heeft vanaf hier een goed overzicht van Swaensteyn. Ditmaal ziet hij geen verwrongen beeld van zichzelf, maar de gebeurtenissen in de verte. De onrust in het dorp, dat jarenlang boven zijn stand leefde, komt bij hem binnen. De mensen zijn in paniek. Hun zelfbeeld als leiders van de hen bekende wereld is verbrijzeld. Hij bekijkt de mensen meewarig.*

'Hadden zij dan niet door dat hun kwaliteiten en capaciteiten afkomstig waren van externe fenomenen in plaats van inherente superioriteit? Hoe konden zij zichzelf zo voor de gek houden?' AS analyseert de onrust in het dorp en voelt zich verheven. Hij staat op de heuvel en heeft een weids overzicht. Enkel een grote, oude eik houdt hem gezelschap op de heuvel. Plots hoort AS een stem.

SW: Het ergste bedrog is zelfbedrog.

AS: Alleen als het leidt tot verlies.

SW: Is er ooit winst te behalen in een leven waar fantasie wordt ingezet om de waarheid te ontkennen?

AS: Ben jij ook hier?

SW: Waar is hier?

AS: We zijn buiten het dorp en in de natuur.

SW: Is dit jou thuis?

AS: Ik dacht dat jij verbonden was aan Swaensteyn?

SW: Misschien ben ik Swaensteyn en ben jij daar nog steeds?

AS: Ik sta op een zandige heuvel buiten het dorp.

SW: Ben jij je omgeving?

AS: Ik verhoud me tot mijn omgeving. Bij regen pak ik een paraplu en bij zonneschijn een zonnebril.

SW: Moet jij je voortdurend beschermen tegen de omgeving of kan je ervan profiteren?

Regen en zon zijn immers ook bringers van leven.

AS: Ik ben op een pad naar het leven.

SW: Weg van Swaensteyn?

AS: Het dorp brengt mij niet waar ik heen wil.

SW: Waar wil je heen?

AS: Ik volg mijn ambitie.

SW: Wat is je ambitie?

AS: Je stelt te veel vragen.

SW: Jij geeft te weinig antwoorden.

AS: Ik heb niet overal een antwoord op.

SW: Dan moet je de juiste vragen stellen. Stel jij die?

AS: Waarom praat ik met de lucht?

SW: Is dat een vraag die je dichter bij je ambitie brengt?

AS: Het kan antwoord geven op mijn geestelijke gezondheid.

SW: Daar wil je geen antwoord op krijgen.

AS begrijpt dat zijn persoonlijke situatie niet goed is voor zijn geestelijke gezondheid. Zijn ambities lijken buiten zijn bereik en hij heeft geen ander beeld van zijn leven dan als politiek dier dat in een kooi gevangen zit. Hij buigt zijn hoofd en kijkt vervolgens om zich heen. Hij ziet iets wat hij voorheen niet zag. Iets verderop staat een groep mensen in een halve cirkel rondom de oude eik. Ze kijken gespannen en verwachtingsvol naar twee personen die op stoelen voor de boom zitten en met grootse gebaren en bombastische stemmen een debat lijken te voeren. AS herkent één van hen.

AS: Wat doet Klaas hier? Dit is geen plek voor een populist.

SW: Waarom zou een populist zich hier niet thuis voelen?

AS: De natuur is rustgevend, terwijl een populist de mensen wil opzwepen in een revolutie tegen de elite.

SW: Misschien heb je voor een geslaagde revolutie helderdenkende mensen nodig?

AS: Klaas kan niet denken.

SW: Hij is een doener.

AS: Zonder plan leiden acties nergens toe.

SW: Heb jij een plan?

AS: Ik heb vele plannen.

SW: Jij hebt geen plan, maar vrijblijvende ideeën. Wanneer zet je die om in uitvoerbare plannen?

AS: Daarvoor heb ik middelen nodig.

SW: Anderen beschikken over die middelen. Waarom overtuig je hen niet om jou te steunen?

AS: Mensen willen anderen dingen dan ik.

SW: Jij bent dus geen leider, maar een toeschouwer. Klaas is wel een leider want hij vertegenwoordigt de belangen van anderen.

AS: Klaas is geen leider maar een populist.

SW: Hij is een populistische leider.

AS: Klaas is een sterke man.

SW: Ben jij een zwakke man?

AS: Hij is een sterke man in de politiek. Ik ben een democraat.

SW: Is een democraat een zwakke man?

AS: Een sterke man is een zwakke leider.

SW: Waarom heet hij dan een sterke man?

AS: Omdat hij de democratische orde wil verdrijven ten koste van een dictatoriaal regime waarin iedereen hem gehoorzaamt.

SW: Om dat te bereiken moet je inderdaad een sterke man zijn.

AS: Iemand die geen tegenspraak duldt is een zwakke leider. Hij is immers niet capabel genoeg om de ander van repliek te dienen.

SW: Waarom zou je met anderen in debat gaan over de inrichting van de maatschappij?

AS: Omdat we door het debat tot een bredere waarheid komen en er draagvlak ontstaat.

SW: Debat creëert voornamelijk ruzie. Een sterke man heeft geen brede waarheid of draagvlak nodig. Hij heeft die immers al, namelijk zijn waarheid die met behulp van bevelen wordt geïmplementeerd.

AS: Niemand heeft daarvoor de capaciteiten.

SW: Een leider gebruikt de capaciteiten van zijn volgelingen.

AS: Dat maakt hem een dictator.

SW: Iedereen profiteert van de coalitie die de leider creëert.

AS: Een sterke man bouwt geen coalities, maar geeft bevelen.

SW: Ken jij mensen die sterk genoeg zijn om anderen bevelen te geven die niet in hun belang zijn?

AS: Het is een kenmerk van een antidemocratische leiderschapsstijl. Ik ben een democraat en werk volgens de democratische principes.

SW: Misschien is de antidemocratische sterke man een onderdeel van het democratische proces?

AS: Klaas ondermijnt de democratie.

SW: Hij werkt in het openbaar en volgens de aanvaarde maatschappelijke regels. Dit kan alleen als de gevestigde orde hem als ongevaarlijk of als een medestander beschouwt.

AS: Hm, misschien is Klaas inderdaad een marionet van de gevestigde orde die met zijn acties voorkomt dat er een daadwerkelijke oppositie opstaat.

SW: Is een sterke man dan een marionet?

AS: Een sterke man is een muis die zich voordoet als King Kong. Het is allemaal bluff.

SW: Als bluff succes oplevert dan is het een goede strategie.

AS: Alleen rijke, machtige personen kunnen met bluff succes boeken. Zij hebben immers de middelen om rookgordijnen te creëren die hen sterker doen lijken dan ze zijn.

SW: Is Klaas rijk en machtig?

AS: Ongetwijfeld.

SW: Waarom twijfel jij daar niet aan, maar wel aan jezelf?

AS: Mijn twijfel komt voort uit een gebrek aan macht. Ik moet besluiten nemen vanuit een ondergeschikte positie waardoor deze niet direct bijdragen aan mijn succes. Anderen kunnen mijn besluiten tenietdoen of zelfs negatief maken door hun reacties erop.

SW: Ben jij zo afhankelijk van anderen dat je geen besluiten kunt nemen? Waarom zouden mensen iemand zoals jij dan als hun leider willen hebben? Jij durft geen besluiten te nemen.

AS: De sterke man is minstens zo zwak en besluiteloos als ik. Hij verbergt het alleen beter.

SW: Hij kan besluiten nemen die vervolgens door anderen worden uitgevoerd.

AS: Het zijn illusies. Een sterke man is angstig, besluiteloos en incompetent. Hij zit in een bevoorrechte positie waarin de risico's van alle keuzes die hij maakt bij anderen komen te liggen. Dat is geen leiderschap, maar misbruik.

SW: En toch zijn er veel mensen die de sterke man verkiezen boven jou.

AS: Het is een raadsel.

SW: Alleen voor degene die zijn verantwoordelijkheid niet durft te nemen.

AS: Ik zal een leider worden die mensen helpt in plaats van misbruikt.

SW: Welke keuzes ga jij daarvoor maken?

AS: Ik maak de keuze voor de democratische principes.

SW: Ah, je gaat onpersoonlijke idealen gebruiken om je gebrek aan medemenselijkheid te verbergen. Ik dacht dat je integer wilde zijn?

AS: De democratische idealen helpen mensen een goed en menswaardig leven te leiden.

SW: Het succes van regels is altijd het gevolg van de rechtvaardige implementatie ervan. In oneerlijke handen zijn regels slechts de tralies van een gevangenis. Blijkbaar is er een gebrek aan rechtvaardigheid aangezien zovelen de democratische regels wantrouwen.

AS: Ik ga ervoor zorgen dat mensen het vertrouwen weer herwinnen.

SW: Hoe ga je dat doen als niemand jou het vertrouwen geeft om hen te leiden?

AS: Ik heb grotere capaciteiten dan Klaas en de andere populistische ruziezoekers.

SW: Jij mist de belangrijkste kwaliteit die zij wel hebben, namelijk de connectie met de mensen en hun belangen.

AS: Ach, mensen zijn wispelturig. Het ene moment lopen ze massaal achter Klaas aan en het volgende moment staat er weer een andere politieke profeet op die gouden bergen belooft.

SW: Zie jij jezelf als de volgende politieke profeet?

AS: Waarom niet?

SW: Mensen zoeken op dit moment naar een sterke man in de politiek. Jij bent geen leeuw, maar een muis.

AS: Klaas en andere sterke mannen zijn in werkelijkheid zwak. Hun assertiviteit is egoïstisch. Het zelfvertrouwen dat ze presenteren is slechts een masker om hun minderwaardigheidscomplex te verbergen.

SW: Wat is jouw masker?

AS: Ik ga de strijd aan met open vizier.

SW: Middeleeuwse ridders droegen hun harnas niet voor de sier. Hun harnas beschermde hen tegen dodelijke wapens, zodat zij de mogelijkheid hadden om terug te vechten.

AS: De wereld is nu vreedzaam en eerlijk.

SW: Die wereld bestaat enkel voor de gevestigde orde. Degenen die zijn buitengesloten leven onder de dreiging van het zwaard. Ben jij hun schild? Ben jij hun sterke man? Ben jij hun held?

AS: Ik ben hun democratische redding.

SW: Blijkbaar verkiezen velen de sterke man om hen te redden.

AS: Mensen begrijpen de wereld niet. Een sterke man is een dictator die slechts zijn persoonlijke belangen nastreeft.

SW: Een sterke man is iemand die pal staat voor de belangen van degenen die door kwade machten worden bedreigd. Een sterke man is een held.

AS: Ik zie Klaas niet als een held.

SW: Klaas is de enige die op durft te staan en risico's neemt. Als anderen dat ook zouden doen dan waren er minder toeschouwers en meer aanpakkers.

AS: Ik heb ambitie om een grote leider te worden.

SW: De onderdrukten hebben ook ambitie. Zij willen uit hun marginale positie ontsnappen. Daarvoor hebben ze iemand nodig die de obstakels voor hen kan weghalen en hen leidt naar groenere weiden. Ben jij die leider?

AS: Ik wil het zijn, maar kan het niet.

SW: Dat is een uitspraak van onverwachte oprechte eerlijkheid.

AS: Het is een deprimerende constatering.

SW: De werkelijkheid is deprimerend. Daarom worden alle succesvolle mensen gedreven door onrealistisch optimisme.

AS: Moet ik onrealistische doelen nastreven?

SW: Zoeken mensen een leider die met zijn hoofd in de wolken loopt?

AS: Nee, zij zoeken naar iemand die problemen voor hen kan oplossen.

SW: Waarom kan jij dat niet?

AS: Ik mis de capaciteiten.

SW: Jij mist de moed om over je eigen schaduw heen te stappen. Een leider wordt geleid door zijn wil om anderen uit de problemen te leiden. Jij lijdt aan zelfmedelijden.

AS: Ik heb ook veel geleden.

SW: Ben je gemarteld?

AS: Ik heb geestelijk geleden onder mijn onterechte marginalisering.

SW: Je hebt de concurrentie voor een goede positie verloren. Dat hoort bij het leven.

AS: Het heeft mijn leven bepaald.

SW: Heeft het verlies van een gedroomde bevoorrechte positie je leven bepaald? Waarom droom jij je leven? Een leider leeft zijn dromen.

AS: Jij beschimpt mij?

SW: Je maakt jezelf belachelijk.

AS: Ik had moeten winnen!

SW: Maar je won niet.

AS: Het is oneerlijk.

SW: Een ander was blijkaar beter dan jij.

AS: Anderen kregen hulp van de machtigen.

SW: Kreeg Klaas de populist, hulp van de machtigen?

AS: Ongetwijfeld.

SW: Hij daagt de gevestigde orde succesvol uit, terwijl jij een voetnoot bent. Klaas heeft waarschijnlijk meer tegenstand ondervonden dan jij.

AS: Ik had een echte bedreiging kunnen zijn. Klaas is daarentegen een hol vat. Hij wordt door de gevestigde orde gebruikt om de potentiële concurrenten belachelijk te maken.

SW: Hij heeft de gave van het gesproken woord. Jij struikelt over je eigen woorden.

AS: Ik ben gewond geraakt.

SW: Aan je stembanden?

AS: Aan de mogelijkheid om coherent te communiceren.

SW: Daarvoor moet je coherent kunnen nadenken.

AS: Ik ben mijn hele leven van alle kanten aangevallen waardoor ik onvoldoende kon groeien.

SW: En nu ben je een klein kind dat klaagt over het feit dat hij niet mag meedoen aan het spel van de volwassenen.

AS: Ik ben het slachtoffer van oneerlijk competitie.

SW: Is competitie ooit eerlijk?

AS: Ik stond altijd op een onoverbrugbare achterstand.

SW: Heb jij een geestelijke stoornis?

AS: Het ligt niet in mij, maar is me opgedrongen door de machtigen.

SW: Jij gelooft in het debat. Dit staat open voor iedereen. Wat weerhoudt je ervan om nu naar ze toe te lopen en mee te doen aan het debat?

AS: Ik weet dat ik het ga verliezen.

SW: Als je niet goed genoeg bent dan moet je inderdaad niet meedoen.

AS: Ik had goed genoeg kunnen zijn, maar ik ben voortdurend ondermijnd.

SW: Iedereen wordt tegengewerkt. Sommigen gaan er beter mee om dan anderen.

AS: Ik miste de gelijkheid.

SW: Jij miste de kwaliteit.

AS: Het debat is bevooroordeeld. Alles wat ik zei en deed werd negatief beoordeeld, terwijl de pionnen van de gevestigde orde werden bewierookt.

SW: Je had en hebt geen achterban. Alleen een achterban, degenen waar je voor op komt, is je positief gezind. Anderen zijn je tegenstander.

AS: Ik werd bespuugd en uitgedaagd.

SW: En jij boog je hoofd voor die dreigingen. Geen wonder dat niemand je ziet als leider. Je bent een slapjanus.

AS: Hoe durf je me belachelijk te maken. Ik werd letterlijk bespuugd en uitgedaagd!

SW: Blijkbaar kon je die uitdaging niet aan.

AS: Ik ben het slachtoffer van een misdaad tegen mijn menselijkheid.

SW: Je bent een klagende zeurpiet die zichzelf niet eens kan redden en daardoor zeker geen leider van anderen wordt.

AS: De machtigen stuurden knokploegen op mij af. Zij vielen mij aan en ik kon me niet verdedigen. Als ik me zou verdedigen dan zette ik mezelf buiten de orde en als ik me niet verdedigde werd ik er ook buiten gezet. Het is oneerlijk.

SW: Waarom speel jij mee in een spel dat oneerlijk is? Ben jij oneerlijk?

AS: Welke keuze had ik?

SW: Je had je kunnen richten op activiteiten die wel eerlijk en succesvol zijn.

AS: Dat is wat de gevestigde orde probeerde. Zij wilden mij zodanig tarten dat ik de strijd zou opgeven en mijn heil elders ging zoeken.

SW: Als je die uitweg had genomen dan had je leven er beter uitgezien.

AS: Ik had mezelf verloochend.

SW: Je verloochent jezelf door niet het leven te leiden wat had kunnen zijn.

AS: Ik ben een politiek dier.

SW: Maar je bent geen politieke leider.

AS: Ik heb geen keuze.

SW: Je bent de gevangene van je onrealistische ambitie.

AS: Als ik de politiek de rug toekeer dan bereik ik nooit iets waardevols meer.

SW: Ben jij zo gespecialiseerd dat je ergens anders niet meer kan meekomen?

AS: Ik zette al mijn kaarten op de politiek.

SW: Je gaat het spel verliezen als je op dezelfde weg doorgaat. Het is het spel van je leven.

AS: Wil je me wanhopig maken?

SW: De wanhoop heeft jou al tijden in zijn greep. Kan je daaruit nog ontsnappen?

AS: Ik wil winnen.

SW: Zorg ervoor dat je jouw winst zodanig definieert dat het zowel je ambities als de realiteit bevredigt.

AS: Ik loop op het verkeerde pad.

SW: Misschien loop je wel op het juiste pad, maar loop je alleen en te langzaam?

AS: Ik heb alleen mezelf.

SW: Je hebt grootse kwaliteiten die je op dit moment enkel inzet voor jezelf.

AS: Ik ben geen politieke leider.

SW: Wat nu niet is, kan in de toekomst nog worden.

AS: Ik moet ontsnappen.

SW: Uit de wanhoop?

AS: Uit het bekrompen dorp.

SW: Soort zoekt soort.

AS: Ben ik bekrompen?

SW: Ben je een visionair?

AS: Ik wil de wereld verbeteren.

SW: Dan moet je beginnen met het verbeteren van jouw leven. Heb je daar de moed voor?

AS: Moed is een voorrecht die gegeven wordt aan degenen die deel zijn van de gevestigde orde.

SW: Met moed word je deel van die orde. Je kan die orde zelfs vormen naar jouw normen.

AS: Daarvoor heb ik middelen nodig.

SW: Vind je die hier?

AS: Hoe weet ik of ze ergens anders wel beschikbaar zijn?

SW: Om daar achter te komen heb je moed nodig om uit je zelfmedelijden te stappen. Heb jij die moed?

AS: Ik heb vele vernederingen doorstaan en sta nog steeds fier overeind.

SW: Daar heb je geen moed voor nodig, slechts zelfbedrog. Wil je het leven blijven dromen of begin je met je droomleven?

AS: Misschien zijn die dromen bedrog?

SW: Een droom is altijd bedrog. Is je leven dat ook?

AS: Ik ben geen verliezer.

SW: Je bent een verliezer als je de ambitie voor een succesvol leven opgeeft.

AS: Ik streef naar succes.

SW: Je slaat met je hoofd tegen een muur en verwacht je hersenschudding met een scheur in het beton.

AS: Als ik alles achter me laat en naar een andere plek ga dan verlies ik al datgene dat ik heb opgebouwd.

SW: Blijkbaar zijn je opgebouwde middelen onvoldoende voor succes in de omgeving die jij hebt gekozen.

AS: De omgeving koos mij.
 SW: Je hebt altijd de keuze om te vertrekken.
 AS: Wat staat me dan te wachten?
 SW: Kansen.
 AS: En bedreigingen.
 SW: Als je daadwerkelijk goed genoeg bent om het leven te leiden dat je jezelf in je dromen hebt beloofd dan zijn de kansen groter dan de bedreigingen. Waar wacht je op?
 AS: Een teken.
 SW: Geloof jij in een hogere macht?
 AS: Ik probeer in mezelf te geloven.
 SW: Kan je dat alleen via een hogere macht?
 AS: Ben jij een hogere macht?
 SW: Heb jij contact met hogere machten?
 AS: Ik heb slechts mezelf.
 SW: In een andere omgeving krijg je ook nog de middelen van de maatschappij die je kan gebruiken om jezelf te ontwikkelen.
 AS: Misschien is die maatschappij mij nog slechter gezind dan deze?
 Een stilte volgt. AS is uitgeblust en moedeloos waardoor hij niet eens merkt dat zijn gesprek is gestopt. Hij kijkt voor zich uit. Opeens hoort hij een luide knal achter zich. De grote boom op de heuvel brandt en breekt af. Het is geraakt door de bliksem. De groep mensen die eerst onder de boom ruzie maakte is al enige tijd vertrokken. Zij zagen het onweer aankomen en zijn naar veiliger oorden vertrokken waar ze hun discussies voortzetten. AS kijkt toe hoe de resten van de boom door het vuur worden verteerd. De seconden worden minuten en misschien nog veel langer. In het smeulende vuur dat uiteindelijk wordt gedoofd door de lichte regen ziet hij zijn toekomst. Dit is zijn teken.

1.3 De introductie van de dominee DM – de profeet van het onvoltooide geloof

De welvarendste wijk van Swaensteyn. Het leven is er goed. De parken zijn schoon en keurig. De huizen en appartementen zijn luxueus en ruim. De mensen zijn beleefd, energiek en gelukkig. De zon schijnt volop. Dit is de werkelijkheid van het deel van de bevolking dat hier woont. Een man van middelbare leeftijd (DM) loopt voorbij. Het is niet zijn werkelijkheid. Hij komt aan op zijn werk; de financiering van hypotheeken. Met een zucht vat hij zijn werk aan. Hij werkt hard en gestructureerd. Na vier uur gedegen werk is het tijd voor zijn lunchpauze. Elke dag loopt hij een ronde door de parkjes waarna hij weer energie heeft voor de tweede helft van de werkdag. Vandaag is zoals elke dag. Hij loopt door het park en hoort een stem.
 SW: Heb je vandaag al voldoende hypotheekaktes opgesteld?
 DM: Het is nooit genoeg.
 SW: Hoeveel is genoeg?
 DM: Elke dag komen er nieuwe binnen. Het proces stopt nooit.
 SW: Dat is een kenmerk van het leven.
 DM: Voor mij zijn het slechts letters en cijfers op gevelde dode bomen.
 SW: Voor de meeste mensen is een hypotheek een grote gebeurtenis die hun leven vormgeeft.
 DM: Ik leef niet voor een woning.
 SW: Jij leeft om te werken voor de woningen van anderen.
 DM: Ik werk om te leven.
 SW: Werk je voldoende om te leven?
 DM: Ik verdien niet genoeg.
 SW: Hoeveel geld heb je nodig om te leven?
 DM: Ik heb niet meer geld nodig.
 SW: Welke verdiensten mis je dan?
 DM: Kansen.
 SW: Ah, je hebt ambitie om de baas te worden.
 DM: Ik wil geen baas, maar een religieuze leider worden.
 SW: Hoeveel hypotheekaktes moet je daarvoor opstellen?

DM: Mijn baan is niet mijn echte werk. Ik ben een dominee.
 SW: Heb je een tweede baan?
 DM: Het is vrijwilligerswerk.
 SW: Dus je werkt in je tweede baan ook voor het leven van anderen. Werk je ook nog voor jezelf?
 DM: Het is mijn roeping.
 SW: Voor het leven van anderen werken?
 DM: Het leven van mensen verbeteren.
 SW: Zodat hun leven even goed wordt als dat van jou.
 DM: Ik ben niet de maatstaf. God is de maatstaf.
 SW: Breng jij de mensen dichterbij God?
 DM: Ik doe mijn best.
 SW: Om hypotheekaktes op te stellen?
 DM: Om het geloof bij de mensen te brengen.
 SW: Dat levert je weinig op want het is vrijwilligerswerk.
 DM: Het geeft voldoening.
 SW: Heb jij dat nodig of degenen die je helpt?
 DM: Het geeft aan dat ik goede werken verricht.
 SW: Het feit dat je er niet materieel voor wordt beloond geeft aan dat mensen er weinig belang aan hechten.
 DM: Het geloof brengt hoop in het leven en 'hoop doet leven'.
 SW: En zelfbedrog helpt om de wanhoop onder controle te houden.
 DM: Ik bied mensen hoop.
 SW: Biedt het leven jou wanhoop?
 DM: Ik laat me niet van koers brengen door een ondermijnende stem. Ik heb geloof in de goedheid van mijn daden, ongeacht wat jij zegt.
 SW: Denk jij dat ik jouw geweten ben?
 DM: Wat zou je anders zijn?
 SW: Misschien ben ik de God die jij aanbidt?
 DM: Waarom zou God een gesprek met mij voeren?
 SW: Ben jij te min?
 DM: Ik ben te zondig.
 SW: Welke zonden bega jij? Je leeft volgens de maatschappelijk aanvaarde regels.
 DM: Mijn gedachten zijn zondig.
 SW: Jij wil dus een ander leven dan de regels voorschrijven. Waarom volg je dan de regels?
 DM: De regels ordenen de maatschappij.
 SW: Het is een maatschappij die jij wilt veranderen. Voor verandering heb je andere regels nodig. Welke regels maak jij?
 DM: Ik houd me vast aan het geloof.
 SW: Een geloof dat mensen bindt aan een leven dat zij niet willen is een gevangenis.
 DM: Ik ben ervan overtuigd dat het geloof mensen dichterbij God en zichzelf brengt.
 SW: Sta jij dichterbij God en jezelf door je geloof?
 DM: Vanzelfsprekend.
 SW: Dus jij hebt genoeg in het leven? Het opstellen van hypotheekaktes is jouw roeping?
 DM: Nou, dat niet. Ik werk omdat het moet, niet omdat ik het wil.
 SW: Wat heb je aan een geloof dat je niet biedt wat je wilt?
 DM: Als ik een dominee ben dan leef ik mijn gewilde leven.
 SW: Je was toch al een dominee?
 DM: Ik help de dominee met zijn werkzaamheden.
 SW: Je bent dus een onbetaalde assistent.
 DM: De mensen noemen mij ook dominee.
 SW: Ben jij gevoelig voor wat andere mensen zeggen? Maakt dat je werkelijkheid?
 DM: Zij verlenen mij de autoriteit van dominee.
 SW: Jij wil dus toch een baas worden.
 DM: Ik wil een religieuze leider worden.
 SW: Dat ben je toch al?
 DM: Ik ben nu nog de assistent.

SW: Wat is dan het verschil tussen een dominee en een dominee-assistent?

DM: De dominee heeft een kerkgebouw.

SW: Jij maakt hypotheekaktes, dus jij hebt ongetwijfeld meer kennis van de waarde van gebouwen dan hij.

DM: Een kerk is meer dan het fysieke gebouw. De gelovigen maken ook onderdeel uit van de kerk.

SW: Zij noemen jou toch ook 'dominee'?

DM: Ze zijn aardig en beleefd.

SW: De gevestigde orde is altijd aardig en beleefd zolang hun voorrechten ermee zijn gediend.

DM: Ik ben geen slaaf.

SW: Ben jij een meester?

DM: Ik ben een religieuze leider.

SW: Die hypotheekaktes opstelt en vrijwilligerswerk doet.

DM: Ik ben geen dromer maar een ziener.

SW: Misschien moet je de werkelijkheid door een andere bril bekijken om succesvol te kunnen worden?

DM: De positie van dominee is mij beloofd.

SW: Door wie?

DM: De gepensioneerde dominee.

SW: Is de dominee gepensioneerd?

DM: Het was de voormalige dominee. Hij is drie jaar geleden met pensioen gegaan.

SW: Wat is de belofte waard van iemand die geen invloed op de benoeming heeft?

DM: Als de huidige dominee weggaat dan volg ik hem op.

SW: Is dat een belofte of een geloof?

DM: Ik ben de beste keuze.

SW: Waarom ben je drie jaar geleden dan geen dominee geworden?

DM: De huidige dominee werd gekozen.

SW: Was hij beter geschikt voor de positie?

DM: Blijkbaar.

SW: Hoe weet je of jij de volgende keer wel wordt gekozen? Misschien is een ander dan weer meer geschikt?

DM: Dat kan ik me niet voorstellen.

SW: Zelfbedrog is geen goede basis voor voorspellingen over de toekomst.

DM: Het is geen bedrog, maar hoop.

SW: De wanhoop wordt meestal verborgen onder een deken van zelfbedrog.

DM: Ik laat me door jou niet van de wijs brengen. Ik heb hoop en hoop doet leven.

SW: Is het een leven dat het waard is om op te hopen?

DM: Anders was ik allang vertrokken naar een andere plaats.

SW: Is die hoop het enige dat je aan Swaensteyn bindt?

DM: Wat zou het anders moeten zijn?

SW: Het park zit vol met leven.

DM: Dat is niet mijn leven.

SW: Er zijn geen hypotheekaktes voor.

DM: Mijn identiteit is niet verbonden met mijn baan.

SW: Het is ook niet verbonden met het park.

DM: Het is verbonden met de kerk.

SW: Is het hart van de kerk het gebouw of de mensen?

DM: Het is het podium om de mensen te bereiken.

SW: Heb jij een bestaand podium nodig om mensen te bereiken?

DM: Als hulpdomeen werk ik voortdurend met mensen.

SW: Je hebt dus een positie nodig om in contact te komen met andere mensen. Je bent ongeschikt als dominee.

DM: Ik ben volledig geschikt!

SW: Blijkbaar moet je jezelf daarvan overtuigen.

DM: Als ik het zelf niet geloof dan zullen anderen het ook niet doen.

SW: Anderen geloven er niet in. Zij zien wat jij ook zou moeten zien.

DM: Ik help de mensen.
SW: Waarmee help jij hen?
DM: Ik help bij het voorbereiden van de kerkdienst door het selecteren van teksten die de dominee behandelt. Daarnaast organiseer ik de activiteiten.
SW: Je zit dus in de facilitaire dienstverlening. Help jij mensen dichter bij het geloof te komen?
DM: Mijn activiteiten helpen daarbij.
SW: Ben je tevreden met een positie op de achtergrond?
DM: Binnenkort ben ik de dominee en sta ik op het podium.
SW: Wat ga je doen op dat podium?
DM: Wat de huidige dominee op dit moment doet.
SW: Ben jij een bureaucraat of een religieuze leider?
DM: Als ik de positie van dominee heb dan bepaal ik hoe de diensten eruitzien.
SW: Jij kan mensen niet verbinden met zichzelf of elkaar.
DM: Ik ben geen geestelijke hulpverlener, maar een dominee.
SW: Kan jij mensen binden aan het hogere?
DM: Vanzelfsprekend. Ik heb vele jaren ervaring met het voorbereiden van diensten.
SW: Heb je ook ervaring met mensen?
DM: De diensten worden bezocht door mensen.
SW: Dat is formele interactie. Kan jij ook contact maken met mensen zonder die formele regels?
DM: Ik ben niet hun vriend maar hun dominee.
SW: Mensen in geestelijke nood hebben geen baas nodig die hen regels oplegt. Zij hebben een leider nodig die hen bevrijdt van verstikkende regels zodat ze contact kunnen maken met hun menselijkheid.
DM: Ik ben die toekomstige religieuze leider.
SW: Ben jij ook de leider van de mensen die nu in het park zitten?
DM: Ik zie ze zitten. Zij zijn gelukkig.
SW: Moet je ongelukkig zijn om naar een dienst van een dominee te gaan?
DM: Zij zullen waarschijnlijk zeggen dat je ongelukkig wordt als je naar zo'n dienst gaat.
SW: Luister jij naar wat zij zeggen?
DM: Ik richt mij op andere mensen.
SW: Waarom?
DM: Zij hebben mijn hulp niet nodig; anderen wel.
SW: Misschien heb jij hun hulp nodig?
DM: Waarom zouden ze mij helpen om dominee te worden?
SW: Hun geluk kan besmettelijk zijn. Wellicht krijg jij het ook als je met hen omgaat?
DM: Zij leiden hun leven en ik het mijne.
SW: Hun leven ziet er menswaardiger uit dan dat van jou.
DM: Mijn hoop helpt mij om boven mezelf uit te stijgen.
SW: Met je hoofd in de wolken verbind je niemand.
DM: Ik heb visie, terwijl zij in het hier-en-nu leven.
SW: Zij zijn gelukkig. Blijkbaar hebben ze vertrouwen in een goede toekomst zodat ze zich geen zorgen hoeven te maken en daarom in het hier-en-nu kunnen leven.
DM: Hun geluk is gebouwd op het ongeluk van anderen.
SW: Proef ik rancune?
DM: Het is de menselijkheid die je bij mij proeft. Ik ben de held die de ongelukkigen hun verdiende geluk zal brengen.
SW: Welk geluk breng jij hen?
DM: De bevrijding.
SW: Worden de bezoekers van de kerk onderdrukt?
DM: Zij worden afgehouden van hun menselijkheid.
SW: Is dat de schuld van de gelukkigen?
DM: Van wie anders?
SW: Het kan de eigen schuld zijn.
DM: Niemand is schuldig aan zijn ongeluk.
SW: Verkeerde beslissingen kunnen leiden tot een ongelukkig leven.

DM: Beslissingen zijn altijd goed als je de controle over je leven hebt. Alleen wanneer die controle ligt bij anderen die het slechtste met je voorhebben is er sprake van slechte beslissingen.

SW: Heb jij zo weinig controle over jouw leven?

DM: Ik ben slechts een man.

SW: Het park is gevuld met slechts mannen en vrouwen. Zij hebben blijkbaar wel voldoende controle over hun leven om beslissingen te nemen waarmee ze gelukkig worden.

DM: Ze werken voor de machtigen en die geven hen dat voorrecht van geluk.

SW: Waarom geven ze het geluk aan hen en niet aan jou?

DM: In ruil voor die gift benadelen zij de concurrenten van de gevestigde orde.

SW: Wie benadeelt jij?

DM: Ik benadeel niemand.

SW: Jij benadeelt jezelf. Je staat alleen in de schaduw, terwijl zij gezamenlijk gelukkig op het groene gras in de zon zitten.

DM: Zij zijn welvarend.

SW: Als je geen vrijwilligerswerk zou doen dan had jij minstens zoveel inkomen als zij.

DM: Er is meer nodig dan geld voor een goed leven.

SW: Wat mis jij dat zij wel hebben?

DM: Ik mis de status.

SW: Heb je status nodig om op het gras in het park te zitten?

DM: Je hebt status nodig om volwaardig deel te nemen aan sociale interactie.

SW: Als je veel geld verdient dan heb je die status want de maatschappij belooft je voor je inzet.

DM: Mijn status is te laag. Als ik dominee zou zijn dan is dit anders.

SW: Wil je een dominee worden omdat je daarmee status krijgt zodat je op het gras kan zitten met de andere winnaars? Is jouw geluk gebouwd op het ongeluk van anderen?

DM: Ik wil van iedereen een winnaar maken.

SW: Definieer jij de winst op basis van maatschappelijke status?

DM: Natuurlijk niet. Je wordt pas echt gelukkig als je daadwerkelijk gelooft.

SW: Zij zijn gelukkig. Welk geloof hebben zij?

DM: Zij zijn de winnaars van de Westerse cultuur van individuele vrijheid en gelijkheid.

SW: Het is de dominante visie op mens en maatschappij.

DM: Het is een oneerlijke visie die het geluk van anderen afpakt.

SW: Jij bent ongelukkig omdat je moet leven in een religieuze omgeving die niet de jouwe is.

DM: De Westerse maatschappij is geen religie, maar een cultuur.

SW: Is er een verschil?

DM: Vanzelfsprekend. Religie geeft zin aan het leven, terwijl cultuur slechts bestaat uit de regels van interactie tussen de mensen.

SW: Die regels hebben een basis nodig want anders worden ze door de machtigen misbruikt om anderen te benadelen. De religie biedt de fundamenteën die de cultuur eerlijk en rechtvaardig maken.

DM: Het Westen mist de religieuze basis. Dat is iets wat ik ook telkens tegen de kerkgangers zeg.

SW: Waarom is de kerk dan niet de basis van de maatschappij?

DM: Religie is opzijgeschoven en gemarginaliseerd. Het is nu een privéaangelegenheid.

SW: De mens is een sociaal wezen dus kan religie nooit beperkt blijven tot de voordeur.

DM: De religie beperkt mensen te veel.

SW: Waarom werk jij voor een systeem dat mensen beperkt?

DM: Religie is alleen beperkend als het in het publieke domein wordt geïmplementeerd. Het helpt juist wel als je het in je persoonlijke levenssfeer toepast.

SW: Jij bent geïndoctrineerd door de overwinnaars en praat de marginalisering goed. Jij bent geen goede verkoper van het geloof.

DM: Ik geloof.

SW: Maar je accepteert de marginalisatie ervan.

DM: Ik zie de beperkingen van het geloof die het gevolg zijn van een grootschalige maatschappij die tegen de menselijke natuur ingaat. Zo is de wijze waarop religie oordeelt over de seksen archaïsch en onrechtvaardig.

SW: Hoe kan jij oordelen over de seksen als je altijd alleen bent geweest?

DM: Ik heb erover nagedacht.

SW: Boekenwijsheid is zelfbedrog om controle over de wereld te veinzen.

DM: De wijsheid uit boeken helpt om de maatschappij die de menselijkheid ondermijnt te begrijpen.

SW: Als je zoveel wijsheid hebt opgedaan, waarom ben je dan alleen?

DM: Vrouwen zijn moeilijk te benaderen.

SW: Een man kan contact leggen met een vrouw. De evolutie heeft hen immers geschapen om gezamenlijk te zorgen voor nageslacht. Ben jij een man?

DM: Vanzelfsprekend.

SW: Waarom kan jij dan geen contact leggen met een vrouw?

DM: Ik ken geen vrouwen.

SW: Er zijn in dit park minstens zoveel vrouwen als mannen.

DM: Zij zijn onbereikbaar

SW: Ben jij dus toch geen man.

DM: Ik ben een man die geen vrouw nodig heeft.

SW: Ontken jij de evolutie?

DM: Ik ben een man van het geloof.

SW: Het ware geloof ontkent de werkelijkheid niet, maar laat het verborgene zien en geeft controle over de menswording.

DM: Het heeft mij niet dichterbij een vrouw gebracht.

SW: Misschien pas jij beter bij een man?

DM: Dat is een rookgordijn.

SW: Dat de kast verbergt?

DM: Ik zit niet in de kast. Ik zit op de wip.

SW: Je ligt in ieder geval niet naast een vrouw.

DM: Dat komt door de stoelendans.

SW: Heb jij ritmegevoel?

DM: Het is geen vrolijke dans.

SW: Is het een strengchristelijke dans?

DM: Een stoelendans is een gemeen spel waarbij er elke ronde een stoel minder overblijft en er dus een gevecht om afnemende plaatsen plaatsvindt.

SW: Heb je een stoel nodig om een vrouw te krijgen?

DM: Zonder een stoel heb je geen maatschappelijke status en een vrouw is enkel geïnteresseerd in een man met status.

SW: Waarom ben jij deel van een religie die de interactie tussen mannen en vrouwen laat afhangen van status?

DM: Het is niet het geloof dat dit bepaalt, maar de maatschappij.

SW: De maatschappij wordt gevormd door het geloof.

DM: Ik probeer deel te worden van beiden.

SW: Door je te verbergen?

DM: Ik ben verlegen.

SW: Je moet dan brutaal worden. Brutale mensen hebben de wereld.

DM: Ons-soort-mensen heeft de wereld en daarom zijn ze brutaal. Ze hebben de vrijheid om zichzelf te uiten.

SW: Waarom mis jij die vrijheid?

DM: Ik hoor niet bij de groep die de macht heeft.

SW: Waarom hoor je daar niet bij?

DM: Omdat ik geen machtsmiddelen bezit.

SW: Je hebt een goede baan en doet waardevol vrijwilligerswerk. Dat is maatschappelijk kapitaal.

DM: Het is te weinig.

SW: Waarvoor is het te weinig?

DM: Om gelijk te zijn aan de anderen. Zij hebben meer kapitaal.

SW: Er is altijd iemand die meer heeft dan jij. Moet jij aan de top staan om je gelijk te voelen? Het is eenzaam aan de top.

DM: Ik moet boven mijn gewenste vrouw staan om gelijk te zijn.

SW: Ben jij zo zwak?

DM: Ik word gezien als zwak en vrouwen stoten mij daardoor af.

SW: Zou jij een mensbeeld accepteren waarin jij minderwaardig bent?

DM: Vrouwen zijn niet minderwaardig. Ik ben minderwaardig.

SW: Moet je daarom anderen onderdrukken?

DM: Ik moet anderen niet onderdrukken. Ik moet mezelf verheffen.

SW: Jouw denkbeelden zijn niet erg verheffend.

DM: Vrouwen zijn intrinsiek waardevoller dan mannen omdat zij de grootste rol hebben in het voortbrengen van de nieuwe generatie.

SW: Wat is jouw rol in het maken van die toekomst?

DM: Ik ben slechts een toeschouwer.

SW: Waarom kies je voor een doods bestaan in plaats van een stralend leven?

DM: Mijn keuzes zijn beperkt.

SW: De grootste beperkingen bestaan slechts in je gedachten.

DM: De beperkingen zijn het gevolg van levenslessen. Ik ben door schade en schande wijs geworden

SW: Dergelijke wijsheid is voorbehouden voor de rol van slechterik in sprookjes.

DM: Ik geloof niet in sprookjes.

SW: Sprookjes zijn levenslessen voor kinderen. Zij leren eruit wat ze moeten doen en vooral ook wat ze niet moeten doen. Jij hebt de verkeerde les geleerd.

DM: Ik ben beschimpt en bespuugd.

SW: Je bent uitgespuugd omdat je de verkeerde levenslessen hebt geleerd.

DM: Zal ik jou eens wat vertellen?

SW: Heb jij toestemming nodig van een ander om iets te vertellen? Ben jij zo zwak?

DM: Ik heb de grootste stormen doorstaan en ben daarom niet zwak maar sterk.

SW: Of je bent gebroken.

DM: Mij is onrecht aangedaan.

SW: Door jezelf?

DM: Door de maatschappij.

SW: De maatschappij bestaat uit mensen zoals jij.

DM: De maatschappij is onrechtvaardig.

SW: Ben jij daardoor ook onrechtvaardig?

DM: Ik ben het slachtoffer.

SW: Van je onbereikbare ambitie?

DM: Van de ontmenselijking.

SW: Jij vindt vrouwen minderwaardig.

DM: Ik vind mezelf minderwaardig en de maatschappij onthoudt mij de middelen om dit ongedaan te maken.

SW: Waarom zouden anderen jou voorrechten geven om zodoende je minderwaardigheid ongedaan te maken?

DM: Wanneer we die regels niet hebben dan is er geen toekomst.

SW: De toekomst heeft geen regels nodig. Het gebeurt gewoon.

DM: Het is een toekomst zonder mensen.

SW: Dat zou rustgevend zijn voor de natuur.

DM: Het is een ramp voor de mensheid.

SW: Zonder mensen is er niemand die daar om treurt. Wellicht biedt het ruimte voor de ontwikkeling van hoogwaardiger levensvormen, net zoals het einde van de dinosaurussen kansen gaf aan zoogdieren.

DM: Ik treur er om.

SW: Het einde van de dinosaurussen of de kansen van de zoogdieren?

DM: Mij zijn de kansen op een succesvol leven ontnomen.

SW: En nu wil je wraak op de maatschappij. Maakt dat de maatschappij rechtvaardiger?

DM: Ik moet werken met wat mij is gegeven.

SW: Waarom werk jij alleen met datgene wat je hebt aangepakt?

DM: De grootse beloften waren allemaal lucht.

SW: Lucht is zuurstof die leven geeft.

DM: In mijn geval waren het rookgordijnen die het onrecht verhulden.

SW: Waarom zou de maatschappij rookgordijnen maken?

DM: Om te verhullen dat het onrechtvaardig is. Onrechtvaardigheid leidt tot desintegratie.

SW: Jij werkte mee aan de verbreiding van die rookgordijnen.

DM: Ik bestreed het!

SW: Jij speelde het spel mee in de hoop een bevoorrechte positie te verwerven.

DM: Mijn leven is geen spel.

SW: Je hebt het leven nooit aangepakt.

DM: Ik kreeg niets waardevols aangeboden.

SW: Denk jij dat een vrouw geïnteresseerd is in een man die passief wacht op wat hem wordt aangeboden?

DM: Ik vraag niet om cadeaus, maar om kansen.

SW: Welke kansen wilde je dan hebben?

DM: Een gelijke, eerlijk competitie.

SW: Competitie is nooit eerlijk of gelijk.

DM: Dat zijn de idealen die aan de basis staan van onze maatschappij.

SW: En jij accepteert die religieuze waandenkbeelden van de Westerse religie?

DM: De beste dient te winnen.

SW: Ben jij de beste?

DM: Ik had het kunnen zijn.

SW: Waarom was je het niet?

DM: Anderen kregen meer middelen waardoor zij de competitie wonnen.

SW: Had jij die competitie gewonnen als iedereen gelijke middelen had gehad?

DM: Vanzelfsprekend.

SW: Ben jij beter dan de anderen die gelijk zijn aan jou?

DM: Ik heb grootse intrinsieke capaciteiten.

SW: Waaronder de capaciteit voor zelfbedrog.

DM: Ik werd beschimpt zoals jij me nu belachelijk maakt.

SW: Jij geeft genoeg munitie om dit te doen. Je creëert rationalisaties om het verlies dragelijk te maken.

DM: Rijkeluijskinderen gingen er met het waardevolle leven vandoor, terwijl mij slechts de rol van personeel werd toebedeeld.

SW: Je was het handtasje van de vriendin van het mooiste meisje, in plaats van de onverschrokken ridder op het witte paard.

DM: Het is onrechtvaardig.

SW: Dat jij geen rijkeluijskind bent?

DM: Dat de maatschappij hen alle geluk geeft die aan anderen toebehoort.

SW: Rijkeluijskinderen vormen slechts een klein deel van de maatschappij. De rest van de maatschappij speelt het spel mee en is daardoor even schuldig aan de verdeling van geluk en ongeluk. Waarom behoort jij tot de ongelukkigen?

DM: Ik mis de gunfactor.

SW: Dat selectiemechanisme is alleen belangrijk als je passief wacht op gunsten. Waarom neem jij geen initiatief en maak je iets nieuws?

DM: Daarvoor mis ik de capaciteiten.

SW: En daarom accepteer je een rol in een oneerlijke maatschappij in de hoop dat je toegang krijgt tot de salon van ons-soort-mensen. Je ambitie is gebouwd op het ongeluk van de gemarginaliseerden.

DM: Ik blijf niet hangen in mijn verlies. Ik ben een dominee die mensen helpt.

SW: Je bent een vrijwilliger die hoopt dat een machtspositie hem status oplevert zodat hij van handtasje naar held transformeert.

DM: Ik ben geen proleet, maar een profeet.

SW: Je bent oneerlijk.

DM: Ik bedrieg niemand.

SW: Je bedriegt jezelf.

DM: Dat maakt mij niet oneerlijk.

SW: Het maakt je dom en gefrustreerd.

DM: Ik mis de kansen om mijn dromen waar te maken.

SW: Een leider pakt geen kansen, maar maakt deze. Welke kansen maak jij?

DM: Wat kan ik maken?

SW: Oplossingen.

DM: Ik probeer vele problemen op te lossen.

SW: Heb jij de capaciteiten om problemen op te lossen?

DM: Als hulpdominee help ik mensen met hun problemen.

SW: Ah, de tragiek van de hulpverlener.

DM: Wat is er tragisch aan de hulp aan mensen in nood?

SW: Mensen hebben vele problemen die jij nooit kunt oplossen. Ze hebben geen hulpverlener nodig. Ze hebben een verlosser nodig.

DM: Een verlosser biedt valse hoop, terwijl ik praktische hulp geef.

SW: Het geloof is de oplossing voor alle problemen.

DM: Als een computer te langzaam is dan los ik dat op. Als een fietsband lek is dan repareer ik die.

SW: Het geloof lost die problemen veel effectiever op, want je zou ze niet hebben als de omgeving jou de juiste middelen had gegeven. Denk jij dat een miljonair last heeft van een langzame computer of een lekke fietsband? Je moet mensen een echte oplossing geven, namelijk de vrijheid van een omgeving die hen welgezind is.

DM: Ik streef naar een dergelijk leven.

SW: Een mens die een leven leidt dat mensen afstoot is een voorbeeld van de machtigen wat er gebeurt als je afwijkt van de door hen gestelde norm.

DM: Ik maak de nieuwe normen.

SW: Een norm waarin iedereen alleen staat zal nooit duurzaam zijn.

DM: De nieuwe norm brengt mensen samen.

SW: Zorgt het er ook voor dat jij een vrouw krijgt?

DM: Ik wil een maatschappij voor iedereen.

SW: Hebben vrouwen daarin een specifieke rol?

DM: Ik zie geen verschil tussen mannen en vrouwen.

SW: Is dat een groot verlies?

DM: Ik zie het als winst. Ik zie mensen als individuele personen.

SW: Wie profiteert van die zienswijze?

DM: Op die manier worden mensen niet beperkt door verstikkende identiteiten en kunnen ze zichzelf zijn.

SW: Ken jij mensen die de capaciteiten hebben om zichzelf te zijn?

DM: Iedereen die gelukkig is heeft een deel van zichzelf gevonden.

SW: Is dat het gevolg van een persoonlijke kwaliteit of van de machtspositie?

DM: Het is het gevolg van goede keuzes gebaseerd op verantwoordelijkheidsbesef.

SW: Wanneer ga jij de verantwoordelijkheid nemen voor jouw geluk?

DM: Wie zegt dat ik dit niet doe?

SW: Jij ontkent de waarde van de persoonlijke identiteit van mensen en jezelf.

DM: Ik kies voor de keuzevrijheid om te worden wat je wilt zijn.

SW: Hoeveel mensen beschikken over die capaciteiten? Verdienen slechts de machtigen een leven dat ze willen?

DM: Ik wil iedereen machtig maken.

SW: Dat is een mooi streven.

DM: Ik wil iedereen in contact met zichzelf en het hogere brengen.

SW: Is dat het doel van het werk van een dominee?

DM: Ja, inderdaad.

SW: Waarom mag er dan geen verschil zijn tussen mannen en vrouwen?

DM: Het verschil is van ondergeschikt belang voor het vinden van geluk.

SW: Het is een verschil dat grote invloed heeft op het leven van mensen. Vind je ooit geluk als je een groot deel van jezelf ontkent?

DM: De maatschappij geeft mensen rollen op basis van sekseverschillen. Dit leidt tot beperkingen.

SW: Het leidt ook tot kansen, want dergelijke rollen geven mensen de mogelijkheden om met anderen en zichzelf in contact te treden.

DM: Het leidt tot uitsluiting en karikaturale eigenschappen die een onechte maatschappij creëren.

SW: Dergelijke karikaturen zijn het gevolg van het verlies van samenhang door onrechtvaardigheid. Het is niet de oorzaak.

DM: Alle kenmerken die mensen scheiden van het hogere dienen te worden verwijderd.

SW: Mensen zijn hun kenmerken. Welk kenmerk wil je behouden dat een mens nog menselijk maakt?

DM: Alleen hun ziel is van belang.

SW: Misschien is hun ziel te vinden in de emergentie van hun menselijke kenmerken? Als je die kenmerken verwijdert dan verdwijnt de ziel ook.

DM: Ik zie geen kenmerken. Ik kijk naar het geluk.

SW: Je kijkt blijkbaar nooit in de spiegel.

DM: Een spiegelbeeld geeft een verwrongen beeld van iets wat je niet bent geworden.

SW: Je bent niet gelukkig geworden. Is je ziel daarom gebroken of afwezig?

DM: Ik heb problemen.

SW: En geen oplossingen.

DM: Mijn oplossing is het geloof.

SW: Jouw probleem is dat je streeft naar een machtspositie. Daarmee ontken je het geloof.

DM: De positie van dominee is de enige manier voor mij om het geloof te verbreiden.

SW: Het is een onecht geloof. Wie gaat je volgen als je onoprecht bent? Zij?

DM: Bedoel je de gelukkige mensen op het groene gras?

SW: Een succesvolle religie bindt iedereen, niet slechts de winnaars of verliezers van de maatschappelijke competitie.

DM: Hun geluk is vals en gemeen.

SW: Geluk is nooit vals of gemeen.

DM: Zij zijn dan ook niet daadwerkelijk gelukkig.

SW: Ze zien er gelukkiger uit dan jij.

DM: Je ziet geen geluk maar voldoening.

SW: Proef ik rancune?

DM: Zij hebben anderen hun geluk ontnomen en leven nu het leven dat ze zichzelf hadden beloofd, bovenop de scherven van de levens van anderen.

SW: Welke anderen hebben zij benadeeld? Jij?

DM: Onder andere.

SW: Lijd jij onder hun geluk?

DM: Het is onrechtvaardig.

SW: Rechtvaardigheid bestaat slechts als er een morele band tussen mensen bestaat. Is er nog een band tussen jullie?

DM: We zijn allen deel van de maatschappij.

SW: Kan jij daarmee leven?

DM: Heb ik een keuze?

SW: Een echte gelovige heeft de keuze gemaakt om deel te worden van een rechtvaardige omgeving waarin het hogere, in plaats van de machtswellust, heerst.

DM: Het geloof is een houvast voor de gevallenen. Ik sta fier overeind.

SW: Jij staat stil, terwijl de wereld beweegt.

DM: De wereld beweegt de verkeerde kant op.

SW: Je durft de stap naar een nieuw leven niet te zetten uit angst dat je dromen slechts illusies zijn.

DM: Nee, ik ben bang dat ik in een bodemloze afgrond val.

SW: De toekomst is ongewis.

DM: De risico's zijn te groot om alles achter me te laten en het onbekende te omarmen.

SW: Het geloof zou je voldoende houvast moeten bieden. Je geloof is blijkbaar niet sterk genoeg om de diepte te controleren.

DM: Ik ben me daarvan bewust.

SW: Rationaliseer je nu jouw treurige, besluiteloze leven met zelfmedelijden?

DM: Ik ben niet zielig.

SW: Iedereen vind je zielig.

DM: Als ik in het diepe spring dan vindt niemand meer iets van me want dan verdwijn ik.

SW: Dat zou een goede zaak zijn.

DM: Trek jij mijn recht op het bestaan in twijfel?

SW: Is jouw leven het waard om te leven?

DM: Het leven is heilig.

SW: Waarom ontheilig jij dan je leven?

DM: Ik wil wel veranderen maar kan het niet.

SW: Ik kan je de toekomst laten zien.

DM: Niemand controleert de tijd.

SW: Er is geen controle als je slechts een toeschouwer bent.

DM: Wat is dan het nut van een zicht op de toekomst?

SW: Wil je niet weten wat er in het diepe ligt? Wil je geen blik in het ongewisse werpen?

DM: Als ik dat te weten zou komen dan zou ik mijn acties daarnaartoe kunnen aanpassen.

SW: Zou dat niet fijn zijn?

DM: Het zou betekenen dat ik controle over de toekomst heb.

SW: Controleer jij het heden?

DM: Ik bepaal wat ik doe via mijn persoonlijke, vrije wil.

SW: Bepaal jij het weer?

DM: Ik kan me aanpassen aan regen of zonneschijn.

SW: Kan jij werkelijk je reacties op gebeurtenissen controleren?

DM: Natuurlijk kan ik dat. Als het regent dan neem ik een paraplu van huis mee en blijf ik droog.

SW: Misschien waait je paraplu kapot of rijdt er een auto langs zij die je natspuit?

DM: Ik ben voorzichtig.

SW: Je bent te voorzichtig omdat je te kwetsbaar bent. Een paar regendruppels kunnen geen kwaad.

DM: Als ik nat word dan word ik ziek.

SW: Word je zieker van de regen dan van je geestelijke zwakte?

DM: Ik ben niet zwakker dan enig ander mens.

SW: Vele mensen controleren hun toekomst door de juiste beslissingen in het heden te nemen. Waarom kan jij dat niet?

DM: Ik mis de machtspositie.

SW: Je mist het geloof.

DM: Ik mis de zekerheid dat mijn keuzes naar succes leiden.

SW: En door die onzekerheid lijdt jij aan het leven. Het is tragisch.

DM: De tragiek is een leidraad in het leven van de meeste mensen.

SW: Een dominee zorgt ervoor dat mensen een andere leidraad in het leven hebben. Jij wil toch een dominee worden?

DM: Ik kan anderen uit een put trekken, maar ik kan mijzelf niet omhoog hijsen.

SW: Kan je anderen uit de put trekken als je er zelf inzit?

DM: Moet ik eerst succesvol worden om anderen het pad ernaartoe te tonen?

SW: Je moet de toekomst kennen.

DM: Ik wil een dominee worden.

SW: Ik kan je de toekomst laten zien.

DM: Ik wil de toekomst zien. Niet voor mezelf maar zodat ik anderen kan helpen.

SW: Ik geloof je ware bedoelingen. Daarom hebben wij een band. Soort zoekt soort.

Het begint te regenen. De druppels zijn klein en wijdverspreid waardoor het als een deken op het haar en de kleding van DM blijft zitten. DM kijkt om zich heen. Hij hoort geen stem meer. Een moment gaat voorbij en hij wuift de belofte van SW met een minzaam lachje weg. De toekomst is wat we er zelf van maken, zegt hij tegen zichzelf. Het gaat plots harder regenen en hij spoedt zich naar een overkapping. De bui gaat snel voorbij. Een korte tijd later is het weer droog en vervolgt DM zijn ronde door het park. DM loopt op het voetpad langs de weg wanneer er een auto met hoge snelheid door een grote plas rijdt. DM is meteen drijfnaat. Hij staat verslagen in het park.

SW: Wat vind je van de toekomst?

DM: Ik ben drijfnaat.

SW: Je controle was blijkbaar toch minder dan gehoopt.

DM: Jouw belofte van een blik op de toekomst was nog veel minder waard.

SW: Je staat er middenin.

DM: Ik zie er niets van.

SW: Je kijkt naar de grond.
DM: Ik laat mijn kleren uitdruppen.
SW: Zodat je niet ziek wordt?
DM: Inderdaad.
SW: Je kan beter gebruikmaken van de zonnestralen om te drogen. Kijk maar eens naar boven.
DM: Het is inderdaad prachtig weer.
SW: Is dit de toekomst die je nodig hebt?
DM: Ik zie niets dat afwijkt van het heden.
SW: Zit jij vast in het verleden?
DM: Houd jij me voor de gek?
SW: Kan je ooit iemand voor de gek houden die eerlijk is tegen zichzelf?
DM: Ik zie dezelfde gelukkige mensen als voorheen in het gras zitten.
SW: Sommige dingen veranderen nooit als het verleden de toekomst kan veroveren. Zie je werkelijk niets anders?
DM: De mensen komen me bekend voor.
SW: Het zijn mensen uit het verleden.
DM: We zijn allemaal het product van ons verleden.
SW: Mis jij de zelfbeschikking om je lot te veranderen?
DM: Hij lijkt sprekend op mij.
SW: Wie?
DM: Die man met zijn grijze haar en gelukzalige glimlach. Hij zit tussen de anderen op het gras.
SW: Is dat jouw toekomst?
DM: Hij is gelukkiger dan ik.
SW: Misschien heeft hij/jij zijn roeping beantwoord?
DM: Misschien maak ik uiteindelijk toch goede beslissingen?
SW: Is dat de uitkomst van een goede beslissing? Je zit gelukzalig en passief op het gras.
DM: Het is een momentopname.
SW: Momenten geven vaak een goed beeld van het geheel.
DM: Blijkbaar ben ik in de toekomst gelukkig.
SW: Je bent omringd met gelukkige mensen.
DM: Ik herken ze. Zij zaten voorheen ook op het gras.
SW: Waarom zit jij bij hen?
DM: Geluk trekt geluk aan.
SW: Ah ja, soort zoekt soort. Is dat jouw soort mensen?
DM: Het is wat ik behoor te zijn maar wat mij lange tijd is ontnomen.
SW: Ik dacht dat je een dominee wilde worden?
DM: Mijn droom is blijkbaar uitgekomen.
SW: Waar zijn je volgelingen?
DM: Die zullen ongetwijfeld een eigen leven leiden. We zien nu immers slechts een momentopname.
SW: In het verleden had jij een mening over de gelukkigen.
DM: Dat kan ik me niet herinneren.
SW: Hebben de gelukkigen jou overwonnen?
DM: Ik heb blijkbaar mezelf overwonnen en het geluk gevonden.
SW: Je hebt blijkbaar het geluk niet aan anderen gegeven want dan zat je op het gras met hen.
DM: Misschien zitten zij verderop?
SW: In dat geval is hun geluk niet het resultaat van jouw inzet, maar is het bereikt ondanks jouw verraad.
DM: Verraad? Je laat me een toekomst zien waarin ik gelukkig ben. Wat is daar slecht aan?
SW: Je egoïsme heeft gewonnen en je geluk is slechts schijn. Is er een groter verraad mogelijk?
DM: Had ik in de goot moeten liggen? Was dat eerlijk geweest?
SW: Velen zitten niet op het gras maar lopen daarginds. Kijk maar eens achter je.
DM: Ik zie gewone mensen die over straat lopen.

SW: Zijn zij gelukkig?
DM: Ik kan dat niet zien.
SW: Maar je kan wel zien dat de mensen op het gras gelukkig zijn.
DM: Zij stralen van geluk.
SW: Mensen die niet stralen zijn ongelukkig.
DM: Het leven is zwaar.
SW: Dat leven is oneerlijk.
DM: Het is niet mijn schuld.
SW: Het ongeluk is altijd de schuld van de gelukkigen.
DM: Verkeerde keuzes en pech zorgen voor ongeluk in het leven.
SW: Die situatie wordt veroorzaakt door de machtigen. Zij hebben immers de macht om de situatie zodanig vorm te geven dat anderen het geluk niet bereiken.
DM: Ik hoop dat zij het geluk vinden. Het zijn immers ook mensen en iedereen verdient het geluk.
SW: In een onrechtvaardige omgeving krijgen mensen niet wat ze verdienen.
DM: Iedereen krijgt wat hij verdient.
SW: Kreeg jij in het verleden de positie van dominee?
DM: Ik verdiende het niet omdat ik oneerlijk was tegen mezelf.
SW: Je probeerde een onverdiende positie te krijgen en was daardoor ongelukkig.
DM: Wat kon ik anders doen?
SW: Je kon de onrechtvaardigheid de rug toekeren.
DM: Het enige dat het me zou opleveren was een mes in mijn rug.
SW: Of een blik op een andere toekomst.
DM: Dit is in ieder geval niet de toekomst die ik mezelf, of een ander, toewens.
SW: Die man lijkt op jou.
DM: Hij heeft grijs haar en rimpels.
SW: Dat is vanzelfsprekend want het is immers de toekomst.
DM: Ik dacht dat ik gelukkig was.
SW: Misschien loop je naar je geluk toe?
DM: Of ervan af.
SW: Waarom ben je ongelukkig?
DM: Ik ben omringd met ongelukkigen.
SW: Is dat de oorzaak of een gevolg?
DM: Het is beide want een mens is een intrinsiek sociaal wezen.
SW: Waarom ben jij zo asociaal?
DM: Ongelukkige mensen streven naar geluk en gebruiken daarvoor de levenskansen van anderen.
SW: Een religieuze leider kan die ondermijning stoppen en mensen richten op gezamenlijk succes. Mis jij het geloof?
DM: Natuurlijk niet. Ik ben een ware gelovige.
SW: Het geloof creëert regels die mensen dicht bij het ware leven brengen.
DM: Ik ben geen bestuurder of politicus.
SW: Je bent een dominee. Ga je volgelingen uit de onderdrukking leiden.
DM: De regels beperken mensen in hun ontwikkeling.
SW: Dat zijn regels die voor de gevestigde orde werken. Het geloof biedt regels die vrijheid geven aan de gewone mensen.
DM: Welke regels brengen hen vrijheid?
SW: Heb jij geen band met de belangen van de gewone mensen?
DM: De gewone mensen zijn vervreemd van zichzelf en weten daardoor niet wat hun werkelijke belangen zijn.
SW: Aan jou de taak om deze te onthullen.
DM: Ik wil de mensen verbinden. Mensen zijn immers sociale wezens die hun menselijkheid vinden in hun verbanden.
SW: Het wantrouwen in de ander overheerst.
DM: Dat is allemaal de schuld van de gevestigde orde. Zij liegen en bedriegen om zodoende hun machtspositie te behouden.
SW: Heb jij een alternatief voor hun bedrog?

DM: Ja dat heb ik. Het alternatief is eerlijkheid.

SW: Geeft jou eerlijkheid de mensen de kans om hun ambities te behalen?

DM: De ambities van de mensen zijn vervormd als gevolg van hun onderdrukking.

SW: Kan jij hen overtuigen van dat inzicht?

DM: Ik bied hen een paradijselijk leven.

SW: Jij spiegelt hen dat leven voor. Kan je het ook leveren?

DM: Ik ga de ondermijnende competitie verwijderen zodat iedereen de kansen krijgt om mens te worden.

SW: Wie behoort tot die selecte groep mensen?

DM: Ik werk voor alle mensen.

SW: Beschik jij over voldoende middelen om alle wereldbewoners naar het paradijs te leiden?

DM: Mijn streven is het universalisme, maar ik moet ergens beginnen. Als ik eenmaal een groep volgelingen heb dan vergaar ik meer macht waarmee ik weer andere groepen kan leiden, enzovoort.

SW: Dat klinkt niet als een religieus, maar als een koloniaal verhaal.

DM: Ik creëer een voorbeeld dat doet volgen.

SW: Een alternatief voor de huidige maatschappelijke orde bedreigt de machten. Zij zullen dat alternatief als voorbeeld willen stellen wat er gebeurt als je de belangen van de machten bedreigt. Ze gaan je hard aanvallen. Ben jij daarop voorbereid?

DM: Ik ga de menswording centraal stellen en de ondermijnende competitie aanpakken. Zo worden wij sterk. Daarmee maak ik de gemeenschap immuun voor aanvallen.

SW: Zoiets is slechts mogelijk als de ambities gelijksoortig zijn. Deze divergeren nu juist als gevolg van de onderdrukking.

DM: Ik maak de menswording tot de centrale ambitie.

SW: Ben jij een humanist?

DM: Humanisten stellen de rationele vermogens van mensen centraal. Dit is oneerlijk want dan krijg je rationalisaties waarmee men anderen de maat neemt.

SW: Hoe weet je dan welke regels er nodig zijn om het paradijselijke leven mogelijk te maken?

DM: De ratio komt niet uit het vermeende rationele denkvermogen van de mens, maar uit de connectie van mensen met elkaar en het hogere dat hen bindt.

SW: Dat is een bewonderenswaardig inzicht in de menselijke natuur. En dat van een hulpdominee.

DM: Ik heb veel gelezen en nagedacht.

SW: Je hebt ambitie.

DM: Ik wil inderdaad meer dan wat ik heb.

SW: Heb jij zicht op wat je werkelijk wil?

DM: Ik kan door de rookgordijnen heen kijken.

SW: Is jouw beeld een rationalisatie of een objectieve werkelijkheid?

DM: Het is een subjectieve werkelijkheid die voldoende houvast biedt om een waardig leven te leiden. Ik ga die werkelijkheid bieden.

SW: Is dat een utopie?

DM: Waarom zou het niet de werkelijkheid kunnen worden?

SW: Kan je ondermijnende competitie verwijderen als je machteloos bent?

DM: Ik ben niet machteloos. Ik ga mijn toekomstige volgelingen leiden naar het paradijs.

SW: Moet je daarvoor een sekte beginnen?

DM: Ik moet ergens beginnen. Als de gemeenschap het wantrouwen succesvol verdrijft dan zal het vitaler zijn dan andere gemeenschappen en numeriek sterker staan in de toekomst.

SW: Strijd jij voor het heden of de toekomst?

DM: Elke strijd gaat over de toekomst. Het hier-en-nu is een illusie.

SW: De meesten zouden zeggen dat het hier-en-nu het enige is dat we hebben en dat verleden en toekomst illusies zijn.

DM: Zij begrijpen het leven niet. Het leven in het hier-en-nu heeft slechts zin als het in dienst staat van de toekomst. Ik ga de toekomst aan mijn volgelingen geven.

SW: Door je af te sluiten van de rest van de wereld?

DM: Door het creëren van een betere wereld.

SW: Wanneer ga je de diepe inzichten die je blijkbaar hebt in de mens en de wereld in de praktijk toepassen?

DM: Ik heb een podium nodig.

SW: Heb je het podium van anderen nodig?

DM: Ik ben niet goed genoeg om zelf een podium te maken.

SW: Dat is een trieste constatering. Is het een voorbode van een tragische toekomst?

DM: Ik had kunnen en moeten winnen.

SW: Wat had je dan kunnen winnen?

DM: Het goede leven.

SW: Het ingebeelde leven.

DM: Het zijn mijn dromen die werkelijkheid waren geworden als ik de vrijheid van leven had gekregen.

SW: Het is niet jouw leven dat je betreurt, maar het door de maatschappij opgelegde leven. Waarom wil je leven volgens een sjabloon van door anderen voorgeschreven regels?

DM: Het had me gelukkig gemaakt.

SW: Het is waarschijnlijker dat je ongelukkiger was geworden dan je nu bent. In je hart ben je een rebel die zijn eigen weg aflegt.

DM: Ik ben het moeras in gedwongen waardoor ik vastliep.

SW: Je bleef gericht op een wereld waarvan je geen deel kon uitmaken. Zodoende creëerde je zelf dat moeras, waarin je vervolgens steeds dieper wegzonk.

DM: Ligt de schuld van mijn uitsluiting bij mij?

SW: Wil jij anderen de macht over je geluk geven?

DM: Wat moet ik doen?

SW: Verantwoordelijkheid voor je toekomst nemen.

DM: Kan dat als het verleden zo slecht is geweest?

SW: Het verleden bestaat alleen als dit succes voor de toekomst creëert.

DM: Het verleden is een verzameling van objectieve, feitelijke gebeurtenissen.

SW: Feiten die onbelangrijk zijn voor je succes bestaan niet.

DM: Ik stel feit boven fantasie.

SW: Feiten over het verleden zijn fantasie. Het verleden wordt immers in het hier-en-nu gemaakt door historische elementen te selecteren die kunnen dienen als fundamenten voor toekomstig succes.

DM: Welke elementen zijn dan mijn fundamenten?

SW: Je hebt een levenspad afgelegd. Daarin zitten vele elementen voor toekomstig succes.

DM: Mijn levenspad was een moeras gevuld met obstakels.

SW: Het zijn obstakels die je hebt overwonnen.

DM: De obstakels hebben mij weggehouden van het gewenste leven.

SW: Dat lijkt me een belangrijke les waarin voldoende elementen voor een sterk fundament zitten.

DM: Kan je bouwen op drijfzand?

SW: Je weet wat je niet kunt bereiken en waarom dit het geval is. Dat is geen intellectueel drijfzand, maar een betonnen pijler van zelfvertrouwen.

DM: Het is eerder een molensteen om mijn nek.

SW: Als je weet wat je wilt en hoe dit is tegengewerkt, dan kan je een situatie creëren die deze obstakels voorkomt en verwijdert. Dat is geen molensteen, maar een springplank naar succes.

DM: Een situatie waarin de obstakels ontbreken?

SW: Elk mens is intelligent genoeg om een omgeving te creëren waarin hij gelukkig wordt. Het enige wat hij moet doen is de valse ambitie en zijn zelfbedrog achter zich laten. Zo word je een leider van je leven.

DM: Ik ben een leider.

SW: Ik kan je helpen.

DM: Dat maakt jou mijn leider.

SW: Ik kan een inspiratiebron zijn.

DM: Ik kan de held worden.

SW: Hebben gelukkige mensen een held nodig?

DM: Voor de gelukkigen is een held een bedreiging want hij geeft inspiratie aan de ongelukkigen die daardoor de moed krijgen om te ontsnappen.

SW: Geef jij de ongelukkigen hoop?

DM: Ik ben hun leider.

SW: Zit jij straks op het gras met de coole, rijkeluiskinderen?

DM: Ik loop voorop en leidt mijn volgelingen door de mist die het onrecht verbergt.

SW: Laten we dan de ongelukkigen naar hun paradijs leiden.

DM: Ik ben er klaar voor.

SW: Wat ga je doen?

DM: Ik laat Swaensteyn achter me en ga naar een plek waar ze mijn hulp nodig hebben en die ook verdienen.

SW: Naar een nieuwe toekomst.

1.4 De introductie van VDM – de gevallen machtige herrijst

Swaensteyn, het dorp dat zichzelf als stad ziet, heeft een uitgebreid stelsel van grachten waarlangs de mooiste huizen, restaurants en culturele instellingen staan. Een bootje met een pruttelende motor vaart langzaam door de grachten. In het bootje zit een man (VDM). Hij wordt door de personen aan de wal herkend, maar niet gegroet. De man neemt emotioneel aan hem voorbijtrekkende omgeving in zich op. Het lijkt alsof hij tegen zichzelf praat.

VDM: Ze missen ambitie.

SW: Ze missen jouw ambitie.

VDM: Inderdaad. Ze nemen genoeg met een beschouwelijk leven.

SW: Misschien kunnen ze jouw ambitie missen als kiespijn? Het is immers jouw ambitie en niet die van hen.

VDM: Het zijn schapen.

SW: Ben jij de herder of de wolf?

VDM: Ik ben de leeuw.

SW: Dan doen ze er goed aan jou te vermijden.

VDM: Ik jaag niet op schapen. Ik jaag op groot wild.

SW: Koeien?

VDM: Ik jaag op neushoorns, olifanten en grote roofdieren als panthers, tijgers en andere leeuwen.

SW: De hele dierenwereld komt voorbij. Je houdt van metaforen. Houd je ook van de werkelijkheid of zijn je ambities fantasie?

VDM: Ik ben een succesvolle politicus en zakenman. Ik controleer mijn wereld.

SW: Gaat die controle ten koste van de gewone mensen of is het ten gunste van hen?

VDM: Ik bejaag hun vijanden en ben daardoor hun vriend.

SW: Ben jij daadwerkelijk hun vriend of toch hun baas?

VDM: Het wordt in deze tijd niet meer geaccepteerd als je een baas bent.

SW: Was er een tijd waarin mensen tevreden waren met een ondergeschikte positie?

VDM: Vroeger wel, want toen was alles beter.

SW: Vroeger heeft nooit bestaan. Alleen de toekomst is werkelijkheid.

VDM: Ik leid hen naar de toekomst.

SW: Is het jouw toekomst, of die van hen?

VDM: We moeten er samen uitkomen.

SW: Hebben ze jou daarvoor nodig?

VDM: Vanzelfsprekend. Ik ben een leider.

SW: Maar, ben je een baas of een vriend?

VDM: Ik ben beiden.

SW: Ben jij werkelijk een vriend van gewone mensen?

VDM: In de mediawerkelijkheid ben ik voor de mensen een vriend die ze kennen van televisie en daarom vertrouwen.

SW: De mediawerkelijkheid is vaak vervreemd van het dagelijkse leven en de ambities van de gewone mensen.